

11
HUD / HUD
OBJAVLJENO U MEKI , IMA 123 AJETA**

Prenosi hafiz Ebu-Ja'la od Ebu-Bekra, koji je rekao: (578) "Pitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Šta te je obijelilo?' A on je rekao: 'Obijelili su me sura Hud, El-Vaki'a, Amme jetesa'elun i Izeš-šemsu kuvviret', a u drugoj verziji: poglavlje Hud i njemu slična."

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّكِبِ أَحْكَمْتُمْ أَيْسُهُمْ ثُمَّ فُصِّلْتُمْ مِنَ الدُّنْيَا حَكِيمٌ خَيْرٌ ۝ أَلَا
تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ۝ وَأَنْ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ
تُؤْتُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعَكُمْ مَّتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي
فَضْلٍ فَضْلَهُ ۝ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝
إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!
"Elif-lam-ra. Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajućeg", /1/ "da se samo Allahu klanjate, - ja sam vam od Njega, da opominjem i da radosne vijesti kazujem", /2/ "da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu. A ako leđa okrenete - pa, ja se, zaista, bojim za vas patnje na Velikom danu."/3/ "Allahu ćete se vratiti, a On sve može!"/4/

"Elif-lam-ra." Na početku poglavlja El-Bekare prethodilo je tumačenje skraćena na početku pojedinih poglavlja, a Allah najbolje zna šta je istina.

"Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju", tj. koji su jasni i precizni u svome izgovoru i pojašnjeni u svome značenju, jer ova Knjiga je kompletna, kako po formi, tako i po značenju. Ovo tumačenje daju Mudžahid i Katade, za što se opredijelio i Ibn-Džerir. **"...od Mudrog i Sveznajućeg"**, tj. od Mudrog po Njegovim riječima i djelima. **"Da se samo Allahu**

klanjate", tj. da samo Njemu Jedinom iskazujete pokornost (ibadet), kao što Allah Uzvišeni kaže:

"Mi smo svakom narodu poslanika poslali: 'Allahu se klanjajte, a kumira se klonite!'" (16:36) "Ja sam vam od Njega da opominjem i da radosne vijesti kazujem", tj. ja vas opominjem kaznom, ako Mu se suprotstavite i donosim vesele vijesti; da ćete biti nagrađeni, ako Mu budete pokorni, kao što stoji u sahih - pouzdanom hadisu: (580) da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., uspeo jednom prilikom na Safu i pozvao rodove Kurejšija, od daljnih ka bližim po srodstvu, ...koji su se sakupili i rekao im je: "O skupino Kurejša, šta mislite, hoćete li mi vjerovati, ako vam kažem da vas neprijateljska konjica hoće napasti u zoru? Biste li mi vjerovali?"

Oni odgovoriše: "Nismo nikada od tebe čuli laž", a on im onda reče: "Ja vas, zaista, opominjem žestokom kaznom",

"Da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu", tj. naredeno vam je da stalno oprost i pokajanje tražite, za što će vam On **"dati da lijepo proživite"**, na ovom svijetu, **"do smrtnog časa i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu"**, tj. na budućem svijetu, kao što Uzvišeni kaže:

"Onome ko čini dobro bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život." (16:97) U sahih - pouzdanom hadisu prenosi se: (581) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Sa'du: "Nećeš ništa potrošiti ili podijeliti u ime Allaha, a da ne budeš nagrađen, pa čak i ono što potrošiš na svoju ženu." O Allahovim riječima:

"...i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu", Ibn-Džerir prenosi Ibn-Mes'udove riječi, koji kaže: "Ko učini nešto ružno piše mu se jedan grijeh, a ko učini jedno dobro, piše mu se desetostruka nagrada, pa ako bude na ovom svijetu kažnjen za neko ružno djelo, ostaje mu desetostruka nagrada, a ako za učinjeno djelo ne bude kažnjen na ovom svijetu, uzet će mu se jedna nagrada, a njemu će ostati devet." Zatim je dodao: "Propao je onaj u koga jedinice nadvladaju desetice."

"A ako leđa okrenete - pa ja se, zaista, bojim za vas patnje na Velikom danu." Ovo je žestoka prijetnja onima koji negirajući napuste Allahove zapovijedi. Kazna će ih, bez sumnje, stići.

"Allahu ćete se vratiti", tj. Allahu ćete se na Sudnjem danu vratiti.

"On sve može", tj. On je moćan da nagradi Svoje dobre robove i kazni Svoje neprijatelje i da proživi sva stvorenja na Kijametskom danu. Ovo je forma zastrašivanja, kao što je prije bilo podsticanje na dobro.

* Objavljena poslije sure Junus.

** 12., 17. i 114. Ajet objavljeni su u Medini.

أَلَا إِنَّهُمْ يَنْتُونُ
صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ الْأَحْيِينَ يَنْتَعِشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ
مَائِيسِرُونَ وَمَا يَعْلَمُونَ إِلَّا أَنَّهُ عَلَيْهِمْ بَنَاتُ الصُّدُورِ ⑤

"Eto oni grudi svoje okreću sa željom da se od Njega sakriju. A i kad se u ruho svoje umotavaju, On zna ono što skrivaju i ono što pokazuju - On, uistinu, zna misli svacije." /5/

El-Buhari prenosi od Ibn-Abbasa, koji kaže: "To su ljudi koji su se stidjeli da svoja stidna mjesta prema nebu okreću, dok su nuždu vršili i dok su sa svojim ženama spolno općili, pa je Allah objavio ovaj ajet ... El-Buhari i drugi prenose od Ibn-Abbasa da "umotavaju se" znači: pokrivaju svoje glave, što znači da su svoje grudi okretali, ako bi nešto rekli ili uradili, misleći da su se tako od Allaha sakrili. Allah Uzvišeni saopćava im da **"On zna što skrivaju i što pokazuju"**, kad su u tamnoj noći u odjeći svojoj umotani dok spavaju i sve što rade i govore.

"On, uistinu, zna misli svacije", tj. On zna tajne, namjere i osjećaje koje njihove grudi kriju. Divno to kaže Zuhejr b. Ebi-Sulmâ u svojoj poznatoj pjesmi (mualleki): "Ne možete nikako sakriti od Allaha ono što je u srcima vašim skriveno. Koliko god to krili, Allah to zna i u Knjizi čuva za Dan suđenja, il' vam dadne kaznu i osvetu na svijetu ovome." I ovaj džahilijetski pjesnik priznaje postojanje Stvoritelja i Njegovog apsolutnog znanja o najsitnijim stvarima, o povratku Allahu i nagradi i pisanju djela u knjigama za odgovornost na Sudnjem danu.

* وَمِمَّنْ دَابَّةٍ
فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ⑥

"Na zemlji nema nijednog živog bića, a da ga Allah ne hrani. On zna gdje će koje boraviti i gdje će sahranjeno biti. Sve to ima u jasnoj Knjizi." /6/

Allah Uzvišeni iznosi da je Njegova obaveza opskrba svih živih bića; na kopnu, moru i u zraku. On, neka je Uzvišen, zna gdje se nastanjuju i gdje umiru. Sve je to zapisano u Njegovoj jasnoj Knjizi, kako to Uzvišeni kaže:

"U Njega su ključevi svih tajni, samo ih On zna, i On jedini zna šta je na kopnu i šta je u moru, i nijedan list ne opadne, a da On za njega ne zna; i nema zrna u tminama zemlje, niti ičega svježeg, niti ičega suhog, ničeg što nije u jasnoj Knjizi." (6:59)

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ
إِنَّكُمْ مَعْبُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا
سِحْرٌ مُبِينٌ ⑦ وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ
مَا يَجْعَلُ اللَّهُ أَلَّا يُؤْمِنُوا فِيهِمْ لَيْسَ مُصِرُّوفاً عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

"On je u šest dana nebesa i Zemlju stvorio - a Njegov je prijesto iznad vode bio - da bi vas iskušao - koji će od vas bolje postupati. Ako ti rekneš: 'Poslije smrti bit ćete doista oživljeni', nevjernici će sigurno reći: 'Ovo nije ništa drugo do očita varka!'" /7/ "Ako im Mi kaznu do određenog roka odgodimo oni će sigurno reći: 'Zašto je zadržava?' A onoga dana kad im dođe, neće biti od njih otklonjena i sa svih strana bit će okruženi onim čemu su se rugali." /8/

Allah Uzvišeni govori o Svojoj svemoći, da je stvorio nebesa i Zemlju u šest dana i da je Njegovo prijestolje bilo na vodi. U dva sahiha, Buharije i Muslima, prenosi se u više verzija da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada mu je došla grupa ljudi iz Jemena i rekla: (582) "Došli smo da te pitamo o početku ovoga svijeta", odgovorio: "Allah je bio kad ničega prije Njega nije bilo", a u drugim verzijama hadisa kaže se: "Nije bilo ništa osim Njega", a u drugoj: "...ništa uz Njega." "Njegovo prijestolje bilo je na vodi, što je zapisano u Kur'anu, a poslije je stvorio nebesa i Zemlju." U Muslimovom Sahihu prenosi se od Abdullaha ibn Amra ibn Asa da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (583) "Allah je odredio sudbinu svakog živog bića na pedeset hiljada godina prije nego što su stvorena nebesa i Zemlja, dok je Njegov prijesto iznad vode bio." O riječima Uzvišenog: **"A Njegov je prijesto iznad vode bio"**, Katade kaže: "Allah vam saopćava kako je počelo Njegovo stvaranje, prije nego što su nebesa i Zemlja stvoreni." A Ibn-Abbas kaže: "Arš/Prijesto je nazvan Aršom zbog njegove visine." Muhammed ibn Ishak, govoreći o Allahovim riječima:

"On je u šest vremenskih razdoblja nebesa i Zemlju stvorio, a Njegov je Prijesto iznad vode bio", kaže: "To je bilo onako kako je to Allah Uzvišeni opisao: ništa, osim vode, nad kojom je bio Prijesto, a na prijestolju Uzvišeni, Plemeniti, Dostojanstveni, Moćni, Blagi, Koji poznaje svaku stvar, Milostivi, Koji blagodat daje, Koji čini što hoće."

Allah Uzvišeni zatim kaže: **"...da bi vas iskušao koji će od vas bolje postupati"**, tj. da vas provjeri, a nije rekao: ko će od vas učiniti više djela, nego - dobrih djela. Nijedno djelo ne može biti dobro ako

prvo ne bude učinjeno iskreno u ime Allaha, dž.š., i drugo ako ne bude u skladu sa Poslanikovim, s.a.v.s., Šerijatom. Ako djelo ne bude imalo jedan od ova dva uvjeta, ono će biti poništeno.

"Ako ti rekneš: 'Poslije smrti bit ćete, zaista, proživljeni...'", ako ovim idolopoklonicima saopćiš, Muhammede, da će ih Allah poslije smrti proživiti, kao što ih je prvobitno i stvorio, jer oni znaju da je Allah Onaj Koji je stvorio nebesa i Zemlju, kao što Uzvišeni kaže:

"Ako ih upitaš: 'Ko je nebesa i Zemlju stvorio i ko je Sunce i Mjesec potčinio?' - sigurno bi rekli: 'Allah!', oni će, i pored toga, negirati proživljenje i povratak na Sudnji dan, koji je, u odnosu na Allahovu moć, lakši od prvobitnog stvaranja, kao što Uzvišeni kaže:

"On je Taj Koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko." (30:27)

Govoreći dalje o njima, Allah Uzvišeni kaže: **"Ovo nije ništa drugo do očita varka"**, tj. oni nevjernički i tvrdoglavo govore: "Ne vjerujemo ti da će biti proživljenje", i to ne tvrdi niko osim onih koje si ti opčarao - jedino oni slijede to što govoriš.

"A ako im Mi kaznu do roka određenog odgodimo..." Uzvišeni kaže: "Ako ovim idolopoklonicima kaznu odgodimo do određenog trenutka - doglednog roka i zaprijetimo im na određeno vrijeme", **"Oni će sigurno reći"** : poričući i požurujući kaznu,

"Zašto je zadržava?", tj. odgađa nam tu kaznu: jer u njihovim ćudima laž je uobičajena i oni kaznu neće moći izbjeći. Riječ "ummet" u Kur'anu i Sunnetu upotrebljava se u mnogobrojnim značenjima. Tako, ona može značiti određeni rok, kao u ovom ajetu:

"...do određenog roka", zatim u smislu predvodnika, npr. **"Ibrahim je bio primjer čestitosti"(16:120)** u smislu vjere, kao što se u Allahovim riječima iznose saopćenja o idolopoklonicima, koji kažu: **"Mi smo zatekli pretke naše kako ispovijedaju vjeru (18:22),** u smislu zajednice - naroda:

"A kad stiže do vode medjenske, zateče oko nje mnoge ljude, kako stoku napajaju" (28:23).

"Svaki je narod imao poslanika." Pod pojmom "ummet" ovdje se podrazumijeva narod kome je poslan Allahov poslanik, bilo da su vjerovali ili ne, kao što stoji u Muslimovom Sahihu: (584) "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, svako od ovog naroda, bio jevrej ili kršćanin, koji čuje za mene, a ne bude vjerovao ući će u Vatru." Što se, pak, tiče naroda koji slijedi i vjeruje poslanika, o tome se govori u ajetu (Allahovim riječima):

"Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio"(3:110); u sahih hadisu kaže se: (585) "Ja ću govoriti: 'Moj narode, moj narode...!'" Riječ "ummet" se, također, upotrebljava u smislu grupe,

konfesije, kako kaže Uzvišeni:

"U Musaovom narodu ima ljudi koji na istinu upućuju, koji prema njoj pravedno sude."(7:159)

وَلَيْنَ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنهُ إِنَّهُ لَيَكُونُ مِن قَدْرِكُمْ ۖ وَلَئِن أَذَقْتُهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَّسَّتْهُ لَيَكْفُرَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتِ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ۗ إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

"Ako čovjeku milost Našu pružimo pa mu je poslije uskratimo on pada u očajanje i postaje nezahvalnik."/9/ "A ako ga blagodatima obaspemo poslije nevolje koja ga je zadesila, on će sigurno reći: 'Nevolje su me napustile!' On je doista umišljen i razmetljiv." /10/ "A samo strpljive i one koji dobra djela čine čeka oprost i nagrada velika." /11/

Uzvišeni govori o pokuđenim osobinama ljudi, osim onih koji u Allaha vjeruju i kojima će se On smilovati - koji kada ih zadesi kakva nesreća, nakon blagostanja, izgube nadu u dobro u pogledu budućnosti negirajući prošle blagodati, kao da nisu nikakva dobra vidjeli. Tako će oni, kad im dođe blagostanje, poslije nevolje,

"...sigurno reći: 'Nevolje su me napustile'", tj. nema vječne muke:

"On je, zaista, umišljen i razmetljiv", tj. on je objestan i razmetljiv nad drugim. **"Osim strpljivih..."** u raznim nedaćama, **"...i onih koji dobra djela čine"**, tj. u blagostanju i kad su zdravi.

"Njih čeka oprost", zbog nevolja koje su ih zadesile, **"...i nagrada velika"**, koju su zaslužili kad su u izobilju živjeli. O tome Uzvišeni govori i u suri El-Asr:

"Tako Mi vremena, čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine i koji jedni drugima preporučuju strpljivost."

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كِتَابٌ مِّن سَمَاءٍ مَّا يَكْفُرُ بِاللَّهِ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ ١٢ أَمْ يَقُولُونَ أَفَنزَّلَهُ فُلٌ فَأَنزَلْنَاهُ سُورًا مِّثْلَهُ ۗ وَمُتَرَيْنِ وَأَدْعُوا مَن سَطَطْتَهُ مِن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝ ١٣ فَالَّذِينَ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَن لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنتُمْ مُّسْلِمُونَ ۝ ١٤

"Nemoj ti ništa od onoga što ti se objavljuje izostaviti, što tišti grudi tvoje, zato da oni ne bi rekli: 'Zašto mu nije poslano kakvo blago

ili, zašto s njim nije došao melek? Tvoje je da opominješ, a o svemu se samo Allah brine."/12/ "Zar oni da govore: 'On ga izmišlja! Reci: 'Pa sačinite vi deset Kur'anu sličnih, izmišljenih sura, i koga god hoćete, od onih u koje pored Allaha vjerujete, u pomoć pozovite, ako je istina što tvrdite!'" /13/ "A ako vam se ne odazovu, onda znajte da se on objavljuje samo s Allahovim znanjem i da nema boga osim Njega - zato muslimani postanite!"/14/

Allah Uzvišeni tješi Poslanika, s.a.v.s., zbog briga koje mu idolopoklonici nanose, iznoseći izmišljotine o Božijem Poslaniku, s.a.v.s., pa kaže:

"I oni govore: 'Šta je ovom 'poslaniku', on hranu uzima i po trgovima hoda; trebalo je da mu se jedan melek pošalje da zajedno s njim opominje, ili da mu se spusti kakvo blago ili da ima vrt iz kojeg bi se hranio?' I nevjernici još govore: 'Vi samo začarana čovjeka slijedite!'" (25:7,8) Allah Uzvišeni tako naređuje Poslaniku, s.a.v.s., i upućuje ga da zbog toga ne osjeća tegobu i da ga to nipošto ne odvraća od poziva Allahu, pa mu kaže:

"Nemoj ti ništa od onoga što ti se objavljuje izostaviti, što tišti grudi tvoje, zato da oni ne bi rekli...", tj. zbog takvog njihovog govora, jer ti samo opominješ. U tome imaš uzor svoje braće - poslanika prije tebe. I oni su u laž nagonjeni i ometani u svojoj misiji, pa su to strpljivo podnosili, dok im nije došla Allahova pomoć. Uzvišeni, zatim, iznosi kur'ansku nadnaravnost i da niko nije u stanju donijeti nešto slično Kur'anu, pa makar i deset sličnih sura, pa nijednu sličnu suru, jer Allahov govor ne liči govoru Allahovih stvorenja, kao što ni Njegova svojstva ne liče svojstvima stvorenih bića. Njegovom Biću nije ništa slično On je Uzvišen - nema drugog boga, niti Gospodara, osim Njega. Allah Uzvišeni, zatim, kaže:

"A ako vam se ne odazovu", opirući se onom čemu ih pozivate, pa znajte da su oni nemoćni u tome, jer ovaj je govor objavljen od Allaha i sadrži Njegovo znanje, naredbu i zabranu.

"Nema drugog boga osim Njega - zato muslimani budite!"

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفٍ
إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحِطَّ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلُّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

"Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove - Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti."/15/ "Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili."/16/

Mudžahid kaže da je ovaj ajet objavljen o licemejerima, a Katade, tumačeći ovaj ajet, kaže: "Kome ovaj svijet bude glavni cilj i briga, Allah će ga nagraditi dobrima na ovom svijetu, a na ahiret će doći bez ijednog dobra za koje bi mogao dobiti nagradu. Vjernik će, međutim, dobiti nagradu za svoja djela na ovome svijetu, kao i na ahiretu, kao što Uzvišeni kaže:

"Onome ko bude želio nagradu na onome svijetu - umnogostručit ćemo mu je, a onom ko bude želio nagradu na ovom svijetu, dat ćemo mu je, ali mu na onome svijetu nema udjela."(42:20)

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابٌ
مُّوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ
فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ فَلَا نَكَ فِي مَرْيَمَةَ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

"Zar je onaj koji želi samo ovaj svijet kao onaj kome je jasno ko je Gospodar njegov, na što se nadovezuje Kur'an kao svjedok Njegov, i još prije njega Knjiga Musaova, putovođa i milost? To su oni koji vjeruju u nj. A onima koji su se protiv njega urotili vatra će boravište biti. Zato ti nikako ne sumnjaj u nj, on je zaista istina od Gospodara tvoga, ali većina ljudi neće da vjeruje."/17/

Allah Uzvišeni iznosi stanje vjernika koji su u vjeri u Allaha i spoznaju i priznaju da nema drugog boga osim Allaha, kako kaže Uzvišeni:

"Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, prihvati se Allahove čiste vjere, prema kojoj je On ljude načinio." (30:30) Jer, vjernik je uvijek u ovoj spoznaji bez ikakve izmjene i promjene. U dva sahiha prenosi se od Ebu-Hurejra, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (586) "Svako se dijete rađa u čistoj vjeri, islamu, pa ga roditelji požidove, pokrste ili učine vatropoklonikom, kao što i životinja rađa ispravnu životinju, pa da li ste primijetili kod njih neispravnost?"

"Pa zar je onaj koji želi samo ovaj svijet kao onaj kome je jasno ko je Gospodar njegov, na što se nadovezuje Kur'an kao svjedok njegov...", tj. došao mu je Allahov svjedok, čiste, uzvišene i kompletne vjere, koja se završava Muhammedovim, s.a.v.s., poslanstvom. و **"I još prije njega Musaova Knjiga"**, tj. prije Kur'ana došla je Musaova Knjiga - Tevrat, koji, također, svjedoči Muhammedovo, a.s., poslanstvo. Jer ovaj Tevrat, ko ga bude istinski vjerovao, vodi vjeri i spoznaji Kur'ana. Nema sumnje, prema tome, da je Tevrat, kako kaže Allah Uzvišeni; **"...predvodnik i milost"**, tj. Allah ga je objavio tom narodu da mu bude predvodnik i uzor

koji će slijediti, i milost Allahova. Zato kaže Uzvišeni: **"To su oni koji vjeruju u njega"**, tj. u Musaov Kitab, koji sadrži nagovještaj Muhammedovog, a.s., poslanstva. Prijeteći, zatim onome ko negira Kur'an, ili njegov dio, Allah Uzvišeni kaže:

"A onima koji su se protiv njega urotili, Vatra će boravište biti", tj. ko bude negirao Kur'an, bilo da je idolopoklonik, nevjernik, pripadnik objavljene Knjige i drugih zajednica i grupacija, bez obzira na boju kože, izgled i naciju, do kojih je Kur'an stigao, kako kaže Uzvišeni: **"...da njime vas i one do kojih on dopre, opominjem"**, (6:19), pa dalje Uzvišeni kaže:

"Reci: 'O ljudi, ja sam svima vama Allahov Poslanik.'" (7:158) Ovdje Allah Uzvišeni kaže:

"A onima koji su se protiv njega urotili, Vatra će boravište biti." U Muslimovom Sahihu prenosi se od Ebu-Musaa el-Eš'arija, r.a., da je Božiji Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, svako onaj ko čuje za mene, bio jevrej ili kršćanin, pa ne uzvjeruje u mene, unići će u Vatru."

"...zato ti nipošto ne sumnjaj u njega, on je, zaista, istina od Gospodara tvoga", tj. Kur'an je, uistinu, od Allaha, u što nema nikakve sumnje. **"...ali većina ljudi neće da vjeruje"**. Uzvišeni, tako, kaže: **"...ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji, oni bi te od Allahova puta odvratili"** (6:116). Isto tako Allah Uzvišeni kaže: **"I Iblis se uvjerio da je o njima ispravno mislio i oni su se poveli za njim, osim nekolicine vjernika."** (34:20)

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
 وَأُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْقَاءُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ
 رَبِّهِمْ آلَآلِفَةٌ لَّا تَلْفَتُ إِلَىٰ أَظْلَمِينَ ﴿١٨﴾ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ
 وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾ وَأُولَٰئِكَ لَا يَكُونُوا
 مُّحْزَنِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن أَوْلِيَاءٍ يُضَعِفُ
 لَهُمُ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾
 وَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾
 لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ ﴿٢٢﴾

"Ima li nepravdnijeg od onoga koji o Allahu izmišlja laži? Oni će pred Gospodara svoga biti dovedeni, a svjedoci će reći: 'Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome! Neka Allahovo prokletstvo stigne mnogobošce," /18/ "koji od Allahova puta odvrtaču i krivim ga prikazuju; oni i u onaj svijet ne vjeruju."/19/ "Oni na Zemlji ne mogu Allahu umaći, niti, osim Allaha, drugog zaštitnika imaju. Njima će patnja biti umnogostručena, jer nisu htjeli

ni da čuju, ni da bilo šta vide", /20/ **"oni su sami sebe upropastili, - a neće im biti ni onih koje su izmišljali"**, /21/ **"oni će, zbilja, na onom svijetu biti sasvim izgubljeni."** /22/

Allah Uzvišeni iznosi stanje i sramotu na ahiretu onih koji su na Njega laži iznosili, i to pred melekima, Allahovim poslanicima, vjerovjesnicima i ostalim ljudima, kao što prenosi Imam Ahmed od Safvan ibn Mihreza, koji kaže: "Držao sam za ruku Ibn-Omera, kad se pojavi neki čovjek, a on mu reče: 'Šta si čuo da Allahov Poslanik, s.a.v.s., govori o tajnom razgovoru na Sudnjem danu?' A ovaj odgovori: 'Čuo sam ga da govori': (587) 'Allah, dž.š., na Sudnjem će danu približiti vjernika i staviti na njega Svoju koprenu i sakriti ga od svijeta, pa će ga onda upoznati sa njegovim grijesima i reći mu: 'Znaš li taj grijeh; znaš li taj grijeh?' Pa kada mu iznese njegove grijeha i on vidi da je propao Allah, dž.š., reći će: 'Ja sam te grijeha sakrio od ljudi na dunjaluku, a danas ti ih praštam', zatim će mu se dati knjiga njegovih dobrih djela. Što se, pak, tiče nevjernika i munafika / licemjera, njima će reći:

'Ovi su izmišljali laži na Gospodara svoga! Neka Allahovo prokletstvo stigne idolo-poklonike.' Ovaj hadis prenose od Katade El-Buhari i Muslim u dva sahiha. **"...koji od Allahovog puta odvrtaču i krivim ga prikazuju"**, tj. odvrtaču ljude od istine i pravog puta, koji vodi Allahu, udaljavajući ih od Dženneta i usmjeravajući ih pogrešnim putem.

"Oni u onaj svijet ne vjeruju", tj. negiraju da će se on dogoditi.

"Oni na zemlji ne mogu Allahu umaći, niti, osim Allaha, drugog zaštitnika imaju." Oni su, zapravo, pod Allahovom silom i moći. On ih je u stanju kazniti na ovom svijetu, prije ahireta.

"On im samo pušta do Dana, kada će im oči ostati otvorene." (14:42) U dva sahiha navodi se hadis: (588) "Allah će dati rok silniku, pa kad ga uzme, neće Mu umaći." **"Njima će patnja biti umnogostručena"**, kao što Allah Uzvišeni kaže:

"Mi ćemo ih dvostrukom kaznom kazniti" (16:88), pa će biti kažnjeni za svaku naredbu koju su propustili i svaku zabranu koju su prekršili. Zbog toga je ispravna tvrdnja onih koji kažu da s njih ne spadaju vjerske obaveze. Uzvišeni kaže:

"...jer nisu htjeli da čuju, niti da bilo šta vide", tj. nisu koristili ono što im je Allah stvorio - sluh i vid, pa su bili gluhi na istinu i slijepi da je slijede, kao što Uzvišeni kaže:

"...Oni pameti imaju, a njome ne shvaćaju, oni oči imaju - a njima ne vide, oni uši imaju - a njima ne čuju..." (7:79)

"Oni su sami sebe upropastili, a neće im biti ni onih koje su izmišljali", tj. oni su sami sebe upropastili, jer će biti stavljeni u vatru usplamtjelu i kazna im neće biti ublažena ni za jedan tren. Odreći

će ih se i oni koje su pored Allaha obožavali - idoli i kipovi, od kojih nikakve koristi neće imati, naprotiv, samo štetu. Allah Uzvišeni, zato, kaže:

"Oni će, zbilja, na onom svijetu biti sasvim izgubljeni", tj. nema sumnje da onaj ko mijenja dobro za zlo, vjerovanje za nevjerovanje, Džennet za Džehennem, blizinu Milostivog i Onog Koji nagrađuje, za Njegovu kaznu i srdžbu - da je, uistinu, propao na Sudnjem danu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾ * مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

"Oni koji budu vjerovali i dobra djela činili i koji Gospodaru svome budu odani, bit će stanovnici Dženneta, u njemu će vječno boraviti."/23/ "Ove su dvije vrste kao slijep i gluh i kao onaj koji vidi i čuje. A mogu li se uporediti? Pa zašto ne razmislite?"/24/

Nakon što Allah Uzvišeni iznosi stanje nesretnika, On, zatim, ističe sretnike, koji vjeruju i čine dobra djela, napuštajući ružna, čime stječu džennetska naselja i blagodati što se u njima nalaze, gledajući u Stvoritelja nebesa i Zemlje. Uzvišeni, zatim, navodi primjer nevjernika i vjernika, pa kaže: **"Ove su dvije vrste..."** kao slijepi i gluhi nesretnici i oni koji čuju i vide, sretnici. Nevjernik je slijep od istine, gluh da je čuje i da se njome koristi. Dok je vjernik pametan, pronicljiv, dobro vidi istinu, sluša dokaze, pa neistina ne može kod njega proći... Pa da li su jednaki ova dvojica? **"Pa zašto ne razmislite?"**, tj. zašto ne uzmete pouku i ne vidite razliku između jednih i drugih, kako kaže Uzvišeni:

"Nisu jednaki stanovnici Džehennema i stanovnici Dženneta. Stanovnici Dženneta će ono što žele postići." (59:20)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾ فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَدُّكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَدُّكَ إِلَّا اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادِّ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَنظُرُكُمْ كَذِبِينَ ﴿٢٧﴾

"I Nuha poslamo narodu njegovu. 'Ja sam tu' - govorio je on - 'da vas otvoreno opominjem', /25/ 'da se ne klanjate nikome drugom osim Allahu; ja se, zaista, plašim za vas patnje na Nesnosnom danu.'/26/ 'Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: 'Koliko

mi vidimo ti si čovjek kao i mi, a vidimo i da te bez ikakva razmišljanja slijede samo oni koji su niko i ništa među nama; ne vidimo da ste vi imalo bolji, štaviše, mislimo da ste lažljivci.'"/27/

Allah Uzvišeni prenosi vijesti o Nuhu, a.s., prvom poslaniku koga je Allah poslao stanovnicima Zemlje, koji su bili idolopoklonici. On govori svome narodu:

"Ja sam tu da vas otvoreno opominjem", tj. javnom opomenom na Allahovu kaznu, ako budete obožavali drugog, osim Njega. Zato Allah Uzvišeni, govoreći o Nuhu, a.s., kaže:

"Da se ne klanjate nikom drugom, osim Allahu." **"Ja se, zaista, plašim za vas patnje na nesnosnom danu"**, ako budete ustrajni u vašem nevjerstvu.

"Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše:

"Koliko mi vidimo, ti si čovjek kao i mi." Kao da su smatrali da čovjek ne bi trebao biti Allahov poslanik. "Jer, kako će se slati objava bez nas", zaključivali su oni.

"...a vidimo i da te, bez ikakva razmišljanja, slijede samo oni koji su niko i ništa među nama", tj. niži stalež, kao trgovci, pripovjedači i slično, a ne slijede te naši ugledni i uvaženi ljudi. Zatim, oni koji te slijede čine to bez ikakva razmišljanja; zapravo te slijede samo zato što si ih pozvao.

"Ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji", tj. nikakve prednosti ne vidimo u izgledu, ponašanju i opskrbi. **"Štaviše, mislimo da ste lažljivci"**, tvrdeći da vam pripada dobročinstvo, pravednost, pobožnost, sreća i zadovoljstvo na budućem svijetu. Ovakve njihove tvrdnje su zapravo dokaz njihova neznanja i pomanjkanja pameti. Za istinu nije nikakva sramota da je slijede niži staleži. Jer, istina je sama po sebi zdrava i ispravna, bez obzira da li je slijedili prvaci i ugledni ljudi ili niži stalež. Oni, zapravo, koji slijede istinu dostojanstvenici su i ugledni ljudi, pa makar bili siromašni, a oni koji je odbijaju bijednici su i niži stalež, pa makar bili bogati. Činjenica je, međutim, da su često imovinski slabiji ljudi sljedbenici istine, dok su "viši i ugledniji" poricatelji i negatori, kao što kaže Uzvišeni:

"I eto tako prije tebe, Mi ni u jedan grad nismo poslanika poslali, a da oni koji su raskošnim životom živjeli nisu govorili: 'Zatekli smo pretke naše kako ispovijedaju vjeru i mi ih slijedimo ustopu.'" (43:23) Njihove riječi: "bez razmišljanja" - nisu nikakva mahana ili nedostatak, jer kad je istina jasna, onda nema mjesta razmišljanju, nego istinu treba prihvatiti i slijediti. Tako radi svako ko je mudar i pametan. Tu može razmišljati samo onaj ko je glup i neznalica. Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (589) "Sve koje sam pozivao u islam oklijevali su, osim Ebu-Bekra, koji

se nije nimalo dvoumio", tj. nije razmišljao, jer je istinu vidio vrlo jasnom i uzvišenom, pa joj je pristupio.

"Ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji", jer oni nisu vidjeli ovu prednost zbog svoga sljepila u odnosu na istinu, pa su sa svojim sumnjama ostali u mraku neznanja. To su lašci i gubitnici, koji ne pripadaju iskrenim ljudima.

قَالَ يَتَوَمَّرُونَ
 إِنَّ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْتِي مِن رَّبِّي وَأَتَانِي رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِي فَهَيِّتْ عَلَيَّكُمْ
 أَنْزَلْنَا مَكُوهًا وَأَنْتُمْ لَهَا كَاهُونَ ﴿٢٨﴾ وَيَتَوَمَّرُونَ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
 مَا لَا لِي أَلْبَسَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُّكْتَفُونَ
 رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجَاهَلُونَ ﴿٢٩﴾ وَيَتَوَمَّرُونَ مَن
 اللَّهُ إِنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

"O narode moj, govorio je on, 'da vidimo! Ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On od Sebe dao vjerovjesništvo, a vi ste slijepi za to zar da vas silimo da to protiv volje vaše priznate?'" /28/ "O narode moj! Za ovo, ja od vas ne tražim blaga, Allah će mene nagraditi. I ja neću otjerati vjernike, oni će pred Gospodara svoga izići; ali, ja vidim da ste vi narod koji ne zna." /29/ "O narode moj! Ko bi me od Allaha odbranio kad bih ih otjerao? Zašto se ne urazumite?" /30/

Allah Uzvišeni iznosi odgovor Nuha, a.s., njegovom narodu u tome:

"Da vidimo, ako je meni jasno ko je Gospodar moj...", tj. kad sam duboko uvjeren, kad mi je istina potpuno jasna, i kad mi je dato poslanstvo od Allaha, **"a vi ste slijepi za to"**, tj. to je skriveno za vas, pa ne uspijevate doći do spoznaje, nego lažete i negirate. **"Zar da vas silimo"**, tj. da vas prisiljavamo da to prihvatite, **"...da to protiv volje vaše priznate"**.

"O narode moj! Za ovo ja od vas ne tražim blaga...", tj. nagradu od vas. Ja samo Allahovu, dž.š., nagradu tražim. Ovi su, po prilici, tražili od njega da otjera vjernike od sebe, kako bi onda sjeli s njim, na što on kaže:

"Ja neću otjerati vjernike", kao što su slični njima tražili od Muhammeda, a.s., pa je Allah objavio:

"I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole." (6:52)

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي
 حَزَائِنٌ مِّنْ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْعِيبَ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
 تَزِرُ وَرَائِيَ الْعِيبُ لَنْ يُؤْزِرَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي
 إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

"Ja vam ne kažem: 'U mene su Allahove riznice' - niti: 'Meni je poznata budućnost' -

niti kažem: 'Ja sam melek' - a ne govorim ni o onima koje vaše oči s prezirom gledaju: 'Allah im nikakvo dobro neće dati' - ta Allah dobro zna šta je u dušama njihovim - jer bih se tada ogriješio." /31/

Allah, dž.š., saopćava da je Nuh, a.s., Njegov poslanik i da on poziva vjerovanju samo Jednog i Jedinog Allaha, Kome pripada slava i veličina, Koji nema druga, i da on za to ne traži nikakvu nagradu. On poziva sve i plemiće i obične ljude, pa ko se odazove - spašen je. On nema udjela u Allahovim riznicama, niti zna gajb (nevideno), osim što mu Allah saopći. On nije melek, nego čovjek - poslanik. Ja ne kažem za one koje vi omalovažavate i potcjenjujete da im ne pripada nagrada za njihova djela. Allah zna šta je u dušama njihovim, pa ako budu istinski vjerovali, onako kako to javno i ističu, pripada im lijepa nagrada. Ako ih, pak, neko poslije prihvatanja vjere, bude spriječio u tome, bit će nasilnik.

قَالُوا يَسُوعُ قَدْ جَدَلْنَا فَأَكْثَرْتَ جِدْلَنَا فَأْتِنَا
 بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ
 شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ بِمُحْجِزِينَ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَفْعَلُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَسْخِرَ لَكُمْ
 إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

"O Nuhu", rekoše oni, "ti si želio da se s nama raspravljaš i dugo si se raspravljao. Daj, neka se ostvari ono što nam prijetiš, ako istinu govoriš!" /32/ "To će vam učiniti samo Allah, ako bude htio", reče on, "i vi nećete moći umaći." /33/ "Ako vas Allah hoće ostaviti u zabludi, neće vam savjet moj koristiti, ma koliko ja želio da vas savjetujem. On je Gospodar vaš i Njemu ćete se vratiti." /34/

Allah Uzvišeni iznosi zahtjev Nuhovog naroda da se odmah ostvari nagrada ili kazna:

"O Nuhu, rekoše oni, ti si se želio s nama raspravljati i dugo si se raspravljao...", tj. dugo si i previše s nama polemizirao, pa ipak te ne slijedimo. **"Daj, neka se ostvari ono što nam prijetiš."** Moli, protiv nas, što god hoćeš, pa nek bude ono što nam prijetiš, **"...a ako istinu govoriš"**

"To će vam učiniti samo Allah, ako bude htio - reče on - i vi nećete moći umaći", tj. Allah može ubrzati vašu kaznu i Njemu ne može ništa umaći.

"Ako Allah hoće da vas ostavi u zabludi, neće vam savjet moj koristiti", "On je Gospodar vaš i Njemu ćete se vratiti", tj. On upravlja svim. On je mudar i Pravedan i ne čini nepravdu. Njemu pripada sve što je stvoreno i konačna odluka nad svim. On stvara iz ničega i Njemu se konačno sve vraća. On je Vlasnik ovoga i budućeg svijeta.

أَمْ يَقُولُونَ

أَفْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ جِبْرَامِي وَأَنَا بَرِيءٌ مِّمَّا تَجْرُمُونَ ﴿٣٥﴾
"Zar ovi da govore: 'On ga izmišlja!' Reci: 'Ako ga izmišljam, grijeh će pasti na mene, a ja nemam ništa s tim što vi iznosite klevete.'"
 /35/

Ovaj se ajet nameće kao umetnut u sredini ovog kazivanja. Potvrđujući ga, Uzvišeni kaže Muhammedu, s.a.v.s.: **"Zar ovi nevjernici govore da je on izmislio i krivotvorio ovaj Kur'an."**

"Reci: 'Ako ga izmišljam, grijeh će pasti na mene'", tj. ja ću snositi posljedice grijeha.

"A ja nemam ništa s tim što vi iznosite klevete", i što sam ga ja izmislio jer ja znam kakva Allahova kazna čeka onoga ko to bude tvrdio.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدَّأَمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾ وَأَصْنَعُ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَخْطِبْ فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٣٧﴾ وَبَصِّعُ الْفُلَكَ وَكَلِّمَنَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنِّي فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٩﴾

"I Nuhu bi objavljeno: 'Osim onih koji su već vjernici, niko više iz naroda tvoga neće vjernik postati, zato se ne žalosti zbog onoga što oni stalno čine'", /36/ **"I gradi lađu pred Našim očima i po Našem nadahnuću, i ne obraćaj Mi se više zbog nevjernika - oni će sigurno biti potopljeni!"** /37/ **"I on je gradio lađu. I kad god bi pored njega prolazile glavešine naroda njegova, rugale bi mu se. 'Ako se vi rugate nama', govorio je on, 'rugat ćemo se i mi vama, onako kako se vi rugate'"**, /38/ **"I saznat ćete, zaista, koga će snaći sramna kazna i ko će u vječnoj muči biti."**/39/

Allah Uzvišeni iznosi da je Nuhov, a.s., narod tražio da se odmah obistini Allahova kazna nad njima, pa mu je Allah Uzvišeni objavio da protiv njih uputi dovu Allahu. Allah Uzvišeni saopćava nam šta je Nuh, a.s., rekao: **"I Nuh reče: 'Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika'"**, a onda mu Allah objavi:

"Osim onih koji su već vjernici, niko više iz naroda tvoga neće vjernik postati." Zato ne tuguj i nek te njihov slučaj ne brine! **"I gradi lađu"**, tj. brod, **"...pred Našim očima"**, tj. Nama naočigled, **"...i po Našem nadahnuću"**, tj. po Našem uputstvu šta ćeš učiniti.

"...i ne obraćaj Mi se više zbog nevjernika -

oni će biti potopljeni!"

"I on je gradio lađu. I kad god bi pored njega prilazile glavešine naroda njegova, rugale bi mu se." Kad je pravio brod, pored njega bi prolazili prvaci njegovog naroda i ismijavali ga, govoreći: "Praviš brod na suhom, pa kako će ploviti!?"

"Ako se vi rugate nama, govorio je on, rugat ćemo se i mi vama, onako kako se vi rugate, i saznat ćete, zaista, koga će snaći sramotna kazna i ko će u vječnoj muči biti." Ovo je zastrašujuće obećanje i prijetnja, sa sigurno ponižavajućom kaznom na ovom svijetu, a na ahiretu će ih stići vječna kazna, što je dostojna nagrada nevjernicima, koji su poslanika u laž nagonili i ismijavali.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التُّورُ قُلْنَا حَمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ آثِنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَاءٌ آمِنٌ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

"I kad je zapovijed Naša pala i voda s površine zemlje pokuljala, Mi smo rekli: 'Ukrcaj u lađu od svake životinjske vrste po jedan par, i čeljad svoju - osim onih o kojima je bilo govora - i vjernike', a malo je bilo onih koji su s njim vjerovali."/40/

"I kad je zapovijed Naša pala", tj. kad je Allahova zapovijed došla, da obilne kiše neprekidno padaju i provriju izvori na Zemlji, kako Uzvišeni kaže:

"I Mi smo kapije nebeske pootvarali vodi, koja je neprestano lila i učinili da iz zemlje izvori provru i vode su se sastale kako je određeno bilo." (54:11, 12) **"...i voda je s površine zemlje pokuljala"**, tj. šiknula iz zemlje. Tada je Allah Uzvišeni naredio Nuhu, a.s., da sa sobom ukrca u brod od svake vrste, svih životinja i bilja, po jedan par - muško i žensko.

"...i porodicu svoju, osim onih o kojima je bilo govora", tj. ukućane i rođake svoje, osim onih koji nisu vjerovali, o kojima je prije bilo riječi, među kojima je bio i njegov sin Jam, koji se odvojio i Nuhova žena, koja je poricala Allaha i Njegovog poslanika. Allah Uzvišeni, zatim, kaže:

"...i vjernike" od tvoga naroda.

"A malo je bilo onih koji su s njim vjerovali", tj. neznatan broj, s obzirom na dužinu njegovog boravka među njima - devetsto pedeset godina. Ibn-Abbas prenosi da ih je bilo osamdeset, zajedno sa njihovim ženama. Neki, međutim, kažu da su bili samo Nuh i njegova tri sina - Sam, Ham i Jafes, njegove četiri snahe, žene ove trojice sinova i Jamova žena. Allah najbolje zna.³⁹¹

³⁹¹ Ako je ispravno mišljenje da svi stanovnici Zemlje potječu od trojice Nuhovih sinova - Sama, Hama i Jafesa, onda je druga verzija, tj. da su uz njega vjernici bili samo njegova tri sina i njihove žene - ispravnije. Ako to mišljenje nije ispravno, onda je Ibn-Abbasovo

* وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ
 مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾ وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي
 مَوْجٍ كَأَمْجَالٍ وَمَنَادَى نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ
 مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ سَاعِدْ إِلَى الْجِبِلِّ يَعْصُمُنِي
 مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَهُ وَحَالَ بَيْنَهُمَا
 الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرُوبِينَ ﴿٤٣﴾

"I on reče: 'Ukrcajte se u nju, u ime Allaha, neka plovi i neka pristane! Gospodar moj, uistinu, prašta i milostiv je.'"/41/ "I ona ih je ponijela na valovima velikim kao brda i Nuh zovnu sina svoga koji se nalazio podaleko: 'O sinko moj, ukrcaj se s nama, ne budi s nevjernicima!"/42/ "A on reče: 'Sklonit ću se na kakvo brdo koje će me od vode zaštititi.' 'Niko danas Allahove kazne neće pošteđen biti, osim onoga kome se On smilovao!', reče Nuh, i val ih razdvoji, i on potopljen bi.'"/43/

Allah Uzvišeni saopćava da je Nuh, a.s., rekao onima za koje mu je bilo naređeno da ih ukrca u lađu: "Ukrcajte se u nju, sa Allahovim imenom, neka plovi i neka pristane!", tj. neka sa Allahovim imenom plovi vodom i neka sa Njegovim imenom bude konac njene plovidbe, kako kaže Uzvišeni:

"A kad se smjestiš u lađu, ti i oni koji su uz tebe, reci: 'Hvala Allahu, Koji nas je spasio naroda koji ne vjeruje!' I reci: 'Gospodaru moj, iskrcaj me na blagoslovljeno mjesto, Ti to najbolje umiješ!' (23:29) Zbog toga je lijepo spomenuti Allahovo ime prilikom ukrcavanja u brod ili jahanja životinja, kako kaže Uzvišeni:

"...i daje vam lađe i kamile da putujete i da se ledima njihovim služite".(43:12,13) U sunnetu se to podstiče i upućuje na to, kao što će, ako Bog da, doći u poglavlju Ez-Zuhruf.³⁹² "Gospodar moj, uistinu, prašta i milostiv je", kao i "Gospodar tvoj je, doista, brz kad kažnjava, a On i oprašta i milostiv je". (7:167) To je odgovor kad se ističe kazna i potop nevjernika, a milost i oprost vjernicima. Mnogobrojni su ajeti u kojima Allah Uzvišeni uporedo iznosi Svoju milost i kaznu. Allah Uzvišeni, zatim, kaže: "I ona ih je ponijela na valovima velikim kao brda." Lađa je plovila s njima vodom, koja je bila prekrila cijelu zemlju, dok se nije, Allahovom odredbom, zaustavila na vrhovima planina.

"I Nuh zovnu sina svoga", koji mu je bio četvrti, po imenu Jam, a bijaše nevjernik. Otac ga zvaše da primi vjeru i ukrca se u lađu, kako ne bi doživio

sudbinu nevjernika, ali on odbi.

"....a on reče: 'Sklonit ću se na kakvo brdo, koje će me od vode zaštititi', vjerujući da poplava neće dostići vrhove planina. Njegov otac, Nuh, a.s., reče:

"Niko danas Allahove kazne neće pošteđen biti, osim onoga kome se On smilovao!" - reče Nuh, a.s.,

"...i val ih razdvoji, i on potopljen bi".

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَيْ مَاءِي وَيَسْمَاءِ
 أَقْلِي وَغِيضِ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا
 لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

"I bi rečeno: 'O zemljo, gutaj vodu svoju, a ti, o nebo, prestani!' I voda se povuče i ispuni se odredba, a lađa pristade na planini El-Džudi, i bi rečeno: 'Daleko neka je narod nevjernički!'" /44/

Allah Uzvišeni iznosi, pošto je potopio sve stanovnike Zemlje, osim onih u lađi, naredio je zemlji da proguta vodu, a nebesima da prestanu sa kišom. "I voda se povuče", tj. zemlja je proguta. "I ispuni se odredba", tj. Allahova odredba da nijedna nevjernička kuća ne ostane na zemlji. "A lađa pristade na planini." Mudžahid kaže da je Allah, dž.š., Nuhovu, a.s., lađu zaustavio na planini Džudijji, koja je na poluotoku, kako bi je, kao pouku i dokaz, vidjele prve generacije ovog ummeta. Imam Ahmed prenosi riječi Ebu-Hurejrea, koji kaže: (590) "Kad je nekom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., naišao pored grupe židova, koji su postili dan Ašure, upitao ih je: "Kakav je to post?", a oni mu odgovoriše: "Ovo je dan kada je Allah spasio od potopa Musaa i Israelićane, a potopio Faraona. Ovo je, također, dan kada se zaustavila lađa na planini Džudijji, pa su ga Nuh i Musa, a.s., postili iz zahvalnosti prema Allahu." Na to Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ja sam bliži Musau i meni je preče da postim ovaj dan!", a zatim je zapostio i preporučio ashabima: "Ko je od vas osvanuo posteći, neka dovrši post, a ko je ručao s porodicom neka posti preostali dio dana." Ovaj je hadis garib u ovom predanju, ali neki njegovi dijelovi imaju potporu u sahih hadisima.

"....i bi rečeno: 'Daleko neka je narod nevjernički!'", tj. neka izgube i propadnu i neka su daleko od Allahove milosti! I, zaista, propali su do posljednjeg...

وَمَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي

mišljenje ispravnije, tj. bilo ih je osamdeset sa njihovim ženama.

³⁹² Gdje Uzvišeni kaže: "Hvaljen neka je Onaj Koji je dao da nam one služe, mi to sami ne bismo mogli postići."(43:13)

وَأَنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٦﴾ قَالَ يُرِيحُ إِلَهُهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِلَهُهُ وَعَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْتَعِنَ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّي أَنَا عَظِيمٌ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٧﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي آعُودُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤٨﴾

"A Nuh je bio zamolio Gospodara svoga i rekao: 'Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje, a obećanje Tvoje je zaista istinito i Ti si od mudrih najmudriji!'/45/ 'O Nuhu, on nije čeljade tvoje', rekao je On, 'jer radi ono što ne valja, zato Me ne moli za ono što ne znaš! Savjetujem te da nezalica ne budeš.'/46/ 'Gospodaru moj', reče, 'Tebi se ja utječem da Te više nikada ne zamolim za ono što ne znam! Ako mi ne oprostiš i ne smiluješ mi se, bit ću izgubljen.'/47/

Ovo pitanje otkriva Nuhov, a.s., odnos prema njegovom sinu, koji se utopio; **"Gospodaru moj, reče on, sin mi je, čeljade moje"**, tj. obećao si mi da ćeš spasiti moju porodicu, a Tvoje obećanje je istina koja ne izostaje, pa kako je, onda, potopljen, a Ti si Najmudriji!?"

"O Nuhu, on nije čeljade tvoje, rekao je On", tj. on nije od onih iz tvoje porodice, koje sam obećao spasiti, jer sam obećao spasiti one od tvoje porodice koji vjeruju. Uzvišeni, zato, kaže: **"...i čeljad svoju, osim onih o kojima je bilo govora". (11:40)** Ovaj njegov je sin taj na koga se odnose ove riječi o potopu, zbog nevjerstva i protivljenja svome ocu. Više komentatora Kur'ana, međutim smatra pogrešnim mišljenje onih koji kažu da se ovdje ne radi o njegovom sinu, nego o sinu preljubnice. Ibn-Abbas i većina selefa - prve islamske uleme (591) kažu da žena Božijeg poslanika nije nikada bila preljubnica. Nesumnjivo je da je Ibn-Abbasovo mišljenje ispravno, jer Allah, neka Mu je slava i hvala, zato se srdi na one koji su potvorili Aišu, kćerku Siddikovu, suprugu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., negirajući ono što su govorili i širili o tome, pa kaže:

"Među vama je bilo onih koji su potvoru iznosili. Vi ne smatrajte to nekim zlom za vas, ne - to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio, čeka patnja velika..." - do - "...Vi ste to sitnicom smatrali, ali je ono Allahu krupno."(24:11-15)

Abdur-Rezzak prenosi da je Ibn-Abbas rekao: "To je Nuhov, a.s., sin koji mu se protivio u poslovima i namjerama." Ibn-Ujejne prenosi da je S'ad ibn Džubejr o tome rekao: "On je bio Nuhov sin, jer Allah ne govori neistinu." Allah Uzvišeni kaže:

"...i Nuh zovnu sina svoga". Islamski učenjaci kažu da nijedna žena Allahovog poslanika nikada nije učinila nemoral, što su, također, rekli Mudžahid,

Ikrima, Ed-Dahhak, Mejmun ibn Mervan, Sabit ibn Hadždžadž, kao i Ebu-Džafer Ibn-Džerir, što je, bez sumnje, ispravno stajalište.

قِيلَ يُرِيحُ أَهْطُ
بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَّمٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمَمٌ سَمَّيْتَهُمْ
ثُمَّ يَسُؤُهُمْ مَّتَاعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٨﴾

"O Nuhu", bi rečeno "iskrcaj se, sa selamom Našim i blagoslovima tebi i narodima koji će se izroditi od ovih koji su s tobom! Bit će naroda kojima ćemo davati da uživaju, a koje će poslije snaći Naša kazna nesnosna!"/48/

Allah Uzvišeni iznosi šta je Nuhu, a.s., rečeno kada je njegova lađa pristala na planini Džudijj - tj. mir i blagoslov na njega, one koji su s njim, i na sve vjernike do Sudnjeg dana. Muhamed ibn Ka'b kaže da se ovaj mir i blagoslov odnosi na svakog vjernika i vjernicu do Sudnjeg dana, kao što se *patnja i uživanje* odnosi na svakog nevjernika i nevjernicu do Sudnjeg dana. Muhammed ibn Ishak kaže: "Nakon što je Allah, dž.š., odlučio da prekine potop, poslao je vjetar na zemlju i smirio vodu. Veliki izvor poplave i nebeska vrata su se zatvorili." Allah Uzvišeni kaže: **"O Zemljo gutaj vodu svoju...!"**, pa je voda počela smanjivati se i opadati. Kažu da se Nuh, a.s., sa svojim saputnicima ukrcao desetog redžeba i da su u njoj plovili sto pedeset dana i da su na planini Džudijj ostali u lađi mjesec dana. Njihov izlazak iz lađe desio se deseti dan muharrema, ili se navodi približno ovome. U merfu' hadisu, koji prenosi Ibn-Džerir, navodi se da su oni taj dan postili, a Allah najbolje zna.

نَلَكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ
مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعُقُوبَةَ
لِلْمُتَّفِينِ ﴿٤٩﴾

"To su nepoznate vijesti koje ti Mi objavljujemo; ni ti ni narod tvoj niste prije ovoga o tome ništa znali. Zato budi strpljiv, ishod će, zaista, u korist pravovjernih biti."/49/

Uzvišeni saopćava Svome poslaniku Muhammedu, s.a.v.s., da su ovaj i njemu slični događaji, **"...nepoznate vijesti"**, tj. nepoznati prijašnji događaji, **"koje ti Mi objavljujemo"**, tj. koje ti saopćavamo objavom, tako dosljedno kao da si ih očima vidio.

"...ni ti ni narod tvoj niste prije ovoga o tome ništa znali", tj. ni ti ni narod tvoj, prije nego što te je Allah obavijestio niste o tome ništa znali, što je u punoj suglasnosti sa knjigama vjerovjesnika prije tebe. **"Zato budi strpljiv, ishod će sigurno u korist**

pravovjernih biti", tj. strpi se zbog laži kojim te potvaraju i kojim te sprečavaju da izvršavaš svoju poslaničku zadaću. Mi ćemo ti, zaista, pomoći i Svojom pažnjom te okružiti. Ishod će na ovom svijetu i ahiretu biti u tvoju korist i onih koji tebe slijede, kao što Uzvišeni kaže:

"A riječ Naša je davno rečena o robovima Našim, o poslanicima. Oni će biti doista potpomognuti."

وَالِىٰٓ عَادِٓ اٰخَاهُمْ هُوْدًا قَالَ يٰٓقَوْمِ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِّنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۥٓ ۗ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُفْتَرُوْنَ ۝٥١ يٰٓقَوْمِ لَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًا ۗ اِنْ اَجْرِيْٓ اِلَّا عَلَى الَّذِىۡ فَطَرَنِيۡٓ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۝٥٢ وَيٰٓقَوْمِ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوْا اِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلٰىكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً اِلٰى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِيْنَ ۝٥٣

"I Adu - brata njihova Huda. 'O narode moj, govorio je on, 'Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate, vi samo neistine iznosite.'"/50/ "O narode moj, ja ne tražim od vas nagrade za ovo; mene će nagraditi Onaj Koji me je stvorio! Zašto se ne opametite?"/51/ "O narode moj, molite Gospodara svoga da vam oprost, i pokajte Mu se, a On će vam slati kišu obilnu i dat će vam još veću snagu, uz onu koju imate, i ne odlazite kao mnogobošci!"/52/

Allah Uzvišeni kaže: **"Mi smo poslali 'Adu, brata njihova, Huda"**, koji im je naredio da samo Allaha, Koji nema druga, priznaju, zabranjujući im obožavanje kipova, koje su sami izmislili i lažno ih nazvali bogovima. On im je saopćio da on od njih za ove upute i savjete, koje im prenosi od Allaha, ne traži nikakvu nagradu. On se nada samo Allahovoj nagradi. Pa shvaćate li ko vas poziva za vaše dobro na ovome i na budućem svijetu, bez ikakve nagrade? Zatim im je naredio da pokajanjem traže oprost za grijeha koje budu činili. Pa, ko se bude odlikovao tim svojstvima, Allah će mu olakšati put do opskrbe (nafake), pomoći mu i zaštititi ga. **"On će vam slati kišu obilnu."** A u hadisu stoji: (592) "Ko bude istigfar činio - tražio oprosta, Allah će mu poslije svake brige dati olakšicu, poslije svake tegobe izlaz i opskrbiti ga odakle se nije ni nadao."

قَالُوْا يٰٓهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِيۡنَ الْهَيْتَانِ عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝٥٤ اِنْ نَّقُوْلُ اِلَّا اَعْرَابَكَ بَعْضُ الْهَيْتَانِ بِسُوْءٍ قَالَ اِنِّىۡٓ اَشْهَدُ اللّٰهَ وَاَشْهَدُ اَنْ اِنِّىۡٓ بَرِيْءٌ مِّمَّا تُشْرِكُوْنَ ۝٥٥ مِنْ دُوْنِهِ فَاكِيْدُوْنَ جَمِيْعًا ۗ اِنَّ لَنَا نٰظِرُوْنَ ۝٥٥

اِنِّىۡٓ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ رَبِّىۡ وَرَبِّكُمْ مَّا مِنْ دَابَّةٍ اِلَّا هُوَٓ اِخِذْ بِنٰصِيَّتَيْهَا اِنَّ رَبِّىۡ عَلَى صِرٰطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ۝٥٦

"O Hude, govorili su oni, 'nisi nam nikakav dokaz donio i mi na samu tvoju riječ nećemo napustiti božanstva naša, mi tebi ne vjerujemo.'"/53/ "Mi kažemo samo to da te je neko božanstvo naše zlom pogodilo.' 'Ja pozivam Allaha za svjedoka', reče on, 'a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim što vi druge Njemu ravnim smatrate'"/55/ "Ja se uzdam u Allaha, u moga i vašeg Gospodara! Nema nijednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj; Gospodar moj zaista postupa pravedno."/56/

Allah Uzvišeni saopćava da su oni rekli svome poslaniku: **"Nisi nam nikakav dokaz donio"**, tj. nisi nam ponudio nikakav argument za ono što tvrdiš, **"...i mi na samu tvoju riječ nećemo napustiti božanstva naša"**, tj. samo tvojom riječi "Ostavite ih!" i da ih mi ostavimo, **"...mi tebi ne vjerujemo"**; **"Mi kažemo samo to da te je neko božanstvo naše zlom pogodilo"**, tj. mi mislimo da ti je neko naše božanstvo sputalo pamet, da ti zabrani njegovo obožavanje.

"Ja pozivam Allaha za svjedoka", reče on, **"a i vi posvjedočite da ja nemam ništa s tim što vi druga ravnim Njemu smatrate, pored Njega."** Ja se, kaže, odričem svih kipova i idola, **"...i zato svi zajedno protiv mene lukavstvo smislite"**, tj. i vi i vaši bogovi, ako su istiniti.

"...i nimalo mi vremena ne dajte", tj. ne odgađajte to ni jednog trenutka.

"Ja se uzdam u Allaha, u moga i vašeg Gospodara! Nema ni jednog živog bića, koje nije u vlasti Njegovoj", tj. u Njegovoj moći i vlasti. On je mudar i Pravedan i nikome nepravdu ne čini. On, zaista, postupa pravedno. U Njegovoj su vlasti Njegovi robovi i On je milostiviji od roditelja prema svome djetetu. Dok su idoli, koje vi, pored Allaha, obožavate, materija, koja niti šteti, niti koristi, niti čuje, niti vidi. U ovoj je usporedbi dokaz istine koju im je Hud donio i njihove zablude u obožavanju kipova.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ
إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا إِنْ رَبِّي عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾ وَلَا جَاءَ أَمْرًا يُجَيِّبُنَا هُوَدًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِنَا
رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾ وَاتَّبَعُوا فِي
هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بَعْدَ الْعَادِ
قَوْمٌ هُودٌ ﴿٦٠﴾

"Pa ako okrenete leđa - a ja sam vam saopćio ono što vam je po meni poslano - Gospodar moj će umjesto vas drugi narod dovesti, i vi Mu nećete ničim nauditi; Gospodar moj zaista bdije nad svim."/57/ "I kad je došla kazna Naša, Mi smo milošću Našom, Huda i vjernike s njim spasili i patnje surove ih poštedjeli."/58/ "Eto to je bio Ad, on je dokaze Gospodara svoga poricao i bio neposlušan poslanicima svojim, i pristajao uz svakog silnika, inadžiju."/59/ "I prokletstvo je na ovom svijetu stalno bilo s njim, a bit će i na Sudnjem danu. Ad, doista, nije vjerovao u Gospodara svoga; daleko neka je Ad, narod Hudov!"/60/

Allah Uzvišeni kaže: **"Pa ako okrenete leđa"**, od Istine,³⁹³ **"...a ja sam vam saopćio ono što vam je po meni poslano"** - da ste dužni samo Allaha, Koji nema druga, obožavati. To je dokaz da sam vam Allahovu poruku prenio. **"Gospodar moj će umjesto vas narod drugi dovesti"**, koji će samo Njega obožavati. **"...a vi mu nećete ništa nauditi"**, vašim nevjerstvom, nego će vas ono obmanuti. **"Gospodar moj, zaista, bdije nad svim"**, tj On je svjedok i čuvar riječi i djela Svojih robova i On će ih nagraditi kako budu zaslužili: dobrim ili zlim.

"I kad je došla kazna Naša", koja je bila žestok vjetar, pa ih je Allah do posljednjeg uništio, a Svojom milošću spasio Huda i njegove sljedbenike od teške kazne.

"Eto, to je bio Ad, on je dokaze Gospodara svoga poricao", ne vjerujući i iskazujući otvorenu neposlušnost svim Allahovim poslanicima. Onaj ko ne vjeruje u jednog poslanika, ne vjeruje ni u sve druge poslanike i vjerovjesnike, jer među njima nema nikakve razlike, kad je u pitanju dužnost vjerovanja u njih. Ad je poricao Huda, a.s., pa se njegovo nevjerstvo odnosi i na druge Allahove poslanike. **"...i pristajao je uz svakog silnika, inadžiju"**, ostavljajući svoga poslanika, koji ga je na pravi put pozivao...

"I prokletstvo je na ovom svijetu stalno bilo s njima, a bit će i na Sudnjem danu." Pa, pozivajući se na svjedoke, kaže: **"Ad, doista, nije vjerovao u Gospodara svoga, daleko neka je Ad, narod Hudov!"** Es-Suddi kaže da su ih svi poslanici, koji su dolazili poslije Ada, njegovim jezikom proklinjali.

* وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾
مَنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ
ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ إِنْ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦٠﴾

"I Semudu - brata njihova Saliha. 'O narode moj, govorio je on, 'klanjajte se samo Allahu, vi drugog boga osim Njega nemate! On vas od zemlje stvara i daje vam da živite na njoj! Zato Ga molite da vam oprost i pokajte Mu se, jer Gospodar moj je, zaista, blizu i odaziva se."/61/

Allah Uzvišeni kaže: **"I Semudu (smo poslali)..."** Semud je bio narod koji je nastanjivao područja Hidžra, između Tebuka i Medine. Živio je poslije naroda Ad. Allah im je, dž.š., između njih poslao **"brata njihova, Saliha"**, naredivši im da samo jedinog Allaha obožavaju, pa kaže:

"On vas je od zemlje stvorio", "...i dao vam da živite na njoj", tj. dao vam da je obrađujete i na njoj da živite.

"Zato ga molite da vam oprost" prošle grijehe, **"...i pokajte Mu se za grijehe koje budete činili"**, **"...jer Gospodar moj je, zaista, blizu i odaziva se"**, kao što Uzvišeni kaže:

"A i kad te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam, sigurno blizu, odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli."

قَالُوا يَصْلِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا
مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا
نَدْعُونَ إِلَيْهِ رَبِّ رَبِّ إِيَّاكُمْ قَالُوا قَوْمُ آدَمَ بَنِي آدَمَ كُنْتُمْ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ
رَبِّي وَإِنَّا لَنُؤْمِنُ بِرَحْمَةِ رَبِّنَا مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُمْ فَمَا
تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦١﴾

"O Salihu, govorili su oni, 'ti si među nama prije ovoga cijenjen bio. Zašto nam braniš da se klanjamo onome čemu su se preci naši klanjali? Mi uveliko sumnjamo u ono čemu nas ti pozivaš."/62/ "O narode moj, govorio je on, 'da vidimo: ako je meni jasno ko je Gospodar moj i ako mi je On sam vjerovjesništvo dao, pa ko će me od Allaha odbraniti ako Ga ne budem slušao, ta vi biste samo uvećali propast moju."/63/

³⁹³ Tj. reci, Hudu: "Ja sam vam dostavio..."

Allah Uzvišeni iznosi razgovor između Salih, a.s., i njegovog naroda, odnosno zabludu i tvrdoglavost, koji kažu: "...**ti si među nama prije ovog cijenjen bio**", tj. cijenili smo tvoje mišljenje i prije nego što si rekao to što si rekao.

"**Zar nam braniš da se klanjamo onome čemu su se preci naši klanjali?**", i što su naši djedovi vjerovali.

"**Mi, uveliko, sumnjamo u ono čemu nas ti pozivaš**", tj. gajimo veliku sumnju.

"**O narode moj, govorio je on, "da vidimo, ako je meni jasno ko je Gospodar moj" i s kakvim me je uvjerenjem i dokazima poslao vama,**

"**...i ako mi je On sam vjerovjesništvo dao, pa ko će me od Allaha odbraniti, ako Ga ne budem slušao**" i napustio poziv Istini i obožavanju Jedinog Allaha. Pa kad bih ja to ostavio, vi mi ne biste ništa koristili, "**osim propasti**" i gubitaka.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةٌ لِلَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذُرُّوْهَا
تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا سَوْءًا حُذِرْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾
فَعَقَرُوهَا فَتَمَثَّلُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدُ غَيْرِكُمْ ذُرُّوْهَا
﴿٦٥﴾ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن
خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾ وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَثِينَ ﴿٦٧﴾ كَأَن لَّمْ يَعْنُوا فِيهَا
أَلَّا إِنَّ تَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بَعْدَ السَّمُودِ ﴿٦٨﴾

"**O narode moj, evo, ova Allahova kamila je znamenje za vas, pa je pustite neka pase po Allahovoj zemlji i ne činite joj nikakvo zlo, da vas ne bi zadesila kazna bliska.**" /64/ "**Ali, oni je zaklaše, pa on reče: 'Živjet ćete u zemlji svojoj još samo tri dana, to je istinita prijetnja.**" /65/ "**I kad je došla kazna Naša, Mi smo, milošću Našom, Salih i vjernike s njim spasili od sramote toga dana - Gospodar tvoj je, uistinu, moćan i silan**" - /66/ "**a one koji su činili zlo pogodio je strašan glas i oni su u zemlji svojoj osvanuli mrtvi, nepomični,**" /67/ "**kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Semud, doista, u Gospodara svoga nije vjerovao; daleko neka je Semud!**" /68/

O ovom je događaju bilo više govora u poglavlju El-A'raf³⁹⁴, pa nije neophodno da se i ovdje ponavlja...

وَلَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلًا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَهُ
بِعِجْلٍ خَينِدٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ أَن يَصِلُ إِلَيْهِ نَكَرَهُمْ وَأَوَّجَسَ مِنْهُمْ
خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾ وَأَمْرًا يُقَابِلُهُ
فَصَيَّحَتْ فَتَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾ قَالَتْ
يُؤْتِيكُمُ اللَّهُ الْوَالِدَ وَالْوَالِدَاتُ وَهَذَا بَعْضُ مَا تُرْسِلُونَ ﴿٧٢﴾ عَجِبَ ﴿٧٣﴾
قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ
إِنَّهُ حَمِيدٌ مُّجِيدٌ ﴿٧٤﴾

"**I Ibrahimu su izaslanici Naši došli da mu donesu radosnu vijest. 'Mir!', rekoše; 'Mir!', odgovori on, i ubrzo im donese pečeno tele.**" /69/ "**A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neka zebnja od njih. 'Ti se ne boji!', rekoše oni, 'mi smo Lutovu narodu poslani.**" /70/ "**A žena njegova stajaše tu, i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Jakobom, i ona se osmjehnu.**" /71/ "**'Jadna ja!', reče, 'zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star. Ovo je zaista nešto neobično!**" /72/ "**'Zar se čudiš Allahovoj moći?', rekoše oni, 'Allahova milost i blagoslovi Njegovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit!**" /73/

Allah Uzvišeni kaže: "**I izaslanici Naši su došli**", koji su meleki bili, "**...Ibrahimu da mu donesu radosnu vijest**", tj. da mu donesu radosnu vijest o Ishaku, što se potvrđuje Allahovim, dž.š., riječima:

"**I pošto Ibrahima prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se počeo raspravljati sa Našim izaslanicima o narodu Lutovu.**"

"**Mir, rekoše, 'Mir, reče on**", tj. selamun - alejkum - Neka je na vas mir!

"**...i ubrzo im donese pečeno tele**", tj. požuri i ponudi im pečeno tele sa užarenog kamena.

"**A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti i obuze ga neki strah od njih**", jer meleki nemaju potrebu, niti osjećaj za jelom, pa su se okrenuli od njega, što im on nije odobrio.

"**...i obuze ga neki strah zbog njih**". Kad je Sara, žena Ibrahimova, a.s., vidjela kako je Ibrahim, a.s., počastio goste, i ona je poslala da ih počasti, ali oni nisu jeli... Začudeno je rekla: "Čudnih li ovih gostiju? Mi ih

³⁹⁴ Poglavlje El-A'raf, od 73. Do 78. ajeta.

iz poštovanja želimo počastiti, a oni neće našu hranu!"
"...rekoše oni", tj. ne strahuj od nas. **"Mi smo"**
 meleki

"...Lutovu narodu poslani", da uništimo. **"...i Sara se nasmiješila"**, veseleći se njihovoj propasti, zbog nevjerstva, grijeha i nereda koji su činili. Zbog toga je nagrađena radosnom vijesću: da će roditi sina.

"...i Mi je obradovasmo Ishakom, a poslije Ishaka Ja'kubom", tj. njenim sinom, koji će, također, imati sina, nasljednika i lozu. A Ja'kub je bio Ishakov sin, na osnovu čega se, prema ovom ajetu, dolazi do zaključka da je onaj koji je trebao biti kurban bio Ismail, a ne Ishak, jer je radosna vijest o rođenju došla za njega, kao i da će mu se roditi Ja'kub. Pa kako bi se moglo narediti Ibrahimu, a.s., da ga prinese kao žrtvu, dok je još bio malo dijete, a još mu se nije bio rodio sin Ja'kub, koji mu je obećan od Allaha. Allahovo je obećanje istinito i ne izostaje... To je upravo, najbolji i najispravniji dokaz da je Ismail bio namijenjen za kurban. Allahu pripada zahvala.³⁹⁵

"Jadna ja!", reče ona, "zar da rodim ovako stara, a i ovaj moj muž je star", kao što se ističe i u poglavlju Ez-Zarijat:

"I pojavi se žena njegova, uzvičući i po licu se udarajući, i reče: 'Zar ja, stara, nerotkinja?!'" (51:29) kao što je običaj kod žena, u govoru i ponašanju, kad se čude.

"Zar se čudiš Allahovoj moći, rekoše oni", tj. rekoše meleki: "Ne čudi se, jer On je Uzvišen, kad hoće nešto, kaže budi - i ono biva, pa makar ti bila stara, a tvoj muž starac, jer Allah je Svemoćan."

"Allahova milost i blagoslovi Njegovi na vama su, obitelji vjerovjesničkoj. On je dostojan hvale i On je plemenit", tj. Allah je dostojan hvale u svim Svojim djelima i riječima i hvaljen i slavljen u Svom Biću i Svojim svojstvima. U dva sahiha potvrđeno je da su ashabi rekli: (593) "Poučio si nas riječima;

es-selamu alejk (Mir na tebe), a kako se donosi salavat na tebe, Allahov Poslanice?" On reče: "Recite: **Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammed, kema sallejte ala Ibrahim ve ala ali**

Ibrahim. Ve barik ala Muhammedin, ve ala ali Muhammed, kema barekte ala Ibrahim ve ala ali Ibrahim fil-alemine. Inneke hamidun medžid."
 ("Bože moj, obaspi blagodatima Muhammeda i rod Muhammedov, kao što si obasuo blagodatima Ibrahima i rod Ibrahimov! Bože moj, blagoslovi Muhammeda i rod Muhammedov, kao što si blagoslovio Ibrahima i rod Ibrahimov, na svim svjetovima. Zaista si Ti hvaljen i slavljen.")

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرِ
 يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَكَلِيمٌ ﴿٧٥﴾ يَا إِبْرَاهِيمُ
 أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ لَمِنَ عَذَابِ غَيْرِ مُرْدٍ وَوِ

﴿٧٦﴾

"I pošto Ibrahim prođe strah i dođe mu radosna vijest, on se počeo raspravljati s Našim izaslanicima o narodu Lutovu"; /74/ "Ibrahim je zaista bio dobrodušan, sažaljiv i odan." /75/ "O Ibrahim, prođi se toga, naređenje od Gospodara tvoga je stiglo; njih će stići patnja sigurno!" 76/

Allah Uzvišeni iznosi, pošto je Ibrahim prošao strah od meleka, koji nisu jeli, a zatim ga obradovali sinom i unukom i obavijestili o propasti Lutovog naroda, počeo je govoriti, kako kaže Se'id ibn Džubejr o tom ajetu: Pošto mu je došao Džibril sa svojim pratiocima, rekli su mu: **"Mi ćemo uništiti stanovnike ovoga grada." (29:31)** "A zar ćete uništiti grad u kome je tri stotine vjernika", reče on. Oni rekoše: "Ne." Zatim je počeo postepeno smanjivati brojku, dok nije rekao: "Pa šta mislite, hoćete li ga uništiti, ako se u njemu nalazi ijedan čovjek - vjernik?" Oni rekoše: "Ne." Onda Ibrahim, a.s., reče:

"U njemu je Lut." Mi dobro znamo ko je u njemu, Mi ćemo njega i porodicu njegovu sigurno spasiti, osim njegove žene." (29:32) Tada je Ibrahim, a.s., ušutio i smirio se. Allah Uzvišeni kaže: **"Ibrahim je, zaista, bio dobrodušan, sažaljiv i odan."** Ovo je hvaljenje Ibrahima, a.s., ovim lijepim svojstvima, o čemu je komentar u poglavlju Et-Tevbe, 114. ajet.

Allah Uzvišeni, zatim kaže:

"O Ibrahim, prođi se toga, naređenje od Gospodara tvoga već je stiglo..." tj. nad njima je izvršena Allahova odredba; stigla ih je propast i kazna, koju grješnici ne mogu izbjeći.

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئِئًا بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ

³⁹⁵ Oni koji tvrde da je Ishak bio kurban hoće da prihvatimo nešto što je neprirодно i nelogično, a to je da zamislimo rođenje djeteta čiji je otac umro još kao dijete! Da li je to logično i suglasno sa Allahovim zakonom stvaranja...!, pogotovu što se tu gubi faktor ispita i iskušenja Ibrahima, a.s. Jer, pošto je obradovan rođenjem Ishaka, a on rođenjem sina mu Jakuba, znao je Ibrahim da Ishaka neće zadesiti ništa loše prije nego mu se rodi sin Jakub. A kada mu Allah naredi da ga zakolje, bit će spokojan da se klanje neće desiti jer prethodni nagovještaj daje povoda ovome spokoju. U ovoj stvari samo je bio faktor ispita od Allaha, dž.š., tj. hoće li se Ibrahim pokoriti naredbi svoga Gospodara i zaklati sina jedinca, Ishaka?, bez znanja šta će se desiti? Ako je Ibrahim znao to, onda to nije ispit od Allaha, jer je on siguran da Ishak neće biti zaklan, nego će ostati živ, oženit će se i imat će sina Jakuba. Sve je ovo potpuno pouzdano znao, jer mu je Allah to nagovijestio. Onda, gdje je taj ispit koji je Allah htio postaviti Ibrahimu? Nema nikakve sumnje da u ovom slučaju on ne postoji i postaje jasno, bez sumnje, da je Ismail taj koji je trebao biti zaklan kao kurban.

هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾ وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُرْعَعُونَ إِلَيْهِ وَمَنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَتَقَوْمَ هَلْؤَلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْرُؤْنَ فِي ضَيْقِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾ قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَالَنَا فِي بَنَاتِكُمْ مِنْ حَقِّ وَرَائِكُمْ لَتَعْلَمُنَّ مَا تُرِيدُ ﴿٧٩﴾

"I kada izaslanici Naši dođoše Lutu, on se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: 'Ovo je mučan dan!'" /77/ "I narod njegov pohrli njemu - a prije su radili sramna djela. 'O narode moj', reče on, 'eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim ne sramotite me! Zar među vama nema razumna čovjeka?'" /78/ "Ti znaš da nama nisu potrebne tvoje kćeri', rekoše oni, 'ti doista znaš što mi hoćemo.'" /79/

Uzvišeni saopćava, pošto su Njegovi izaslanici - meleki došli i obavijestili Ibrahima, a.s., da će Allah uništiti Lutov narod ove noći, otišli su od njega Lutu, pa Allah, dž.š., kaže:

"On se zbog njih nađe u neprilici i bi mu teško pri duši, pa reče: 'Ovo je mučan dan'", tj. bi mu neugodno zbog njih i osjeti tegobu u duši. Bojao se da ih ne ugosti, jer bi ih mogao onda neko ugostiti od njegova naroda, i nanijeti im neugodnosti. Nije znao da su meleki; mislio je da traže njegovo gostoprimstvo, pa ih se zastidio, krenuvši pred njima. Usput im je savjetovao da idu od njega, jer, "Tako mi Boga", rekao im je, "nema na svijetu gorih ljudi od njih". Izašao je malo, pa im je to opet ponovio - do četiri puta. Katade kaže: "Melekima je bilo naredeno da ih ne uništavaju bez prisustva njihovog poslanika. Meleki su bili u liku lijepih mladića, pa oni koji su ih ugledali, nisu nikad ništa ljepše vidjeli. Kad su došli s Lutom, niko za njih nije znao, osim njegovih ukućana. Tada je izašla Lutova žena i o tom obavijestila narod. *"I narod njegov pohrli njemu"*, tj. potrčaše, radujući se tome. *"...a prije su radili sramne stvari"*, tj. to je bila i dalje njihova osobina, čak i kad je kazna izvršavana; oni su to činili.

"O narode moj", reče on, "eto mojih kćeri, one su vam čistije", upućujući ih na njihove žene, što im je korisnije na oba svijeta, a svaki je poslanik poput oca svojim sljedbenicima. Mudžahid kaže: "Nije se radilo o njegovim kćerkama, nego su bile pripadnice njegovog ummeta/naroda, a svaki je vjerovjesnik otac svoga ummeta." Ovo se prenosi od Katade i mnogih drugih. Ibn-Džubejr kaže: "Naredio im je da se žene ženama i da pred njima ne čine blud."

"Bojte se Allaha i pred gostima mojim ne sramotite me", tj. uradite onako kako sam vam naredio - "idite svojim ženama!" *"Zar među vama nema razumnog čovjeka?"*, tj. dobrog, da prihvati ono što mu naređujem i napusti što mu zabranjujem. *"Ti znaš da nama nisu potrebne tvoje kćeri"*, tj.

hoćemo samo muškarce, a ti to znaš, pa kakve ima koristi što nam to stalno govoriš?

قَالَ لَوْ أَنِّي رَأَيْتُ قُوَّةَ أَوْءَاوَى إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾ قَالُوا يَا لَطُوطِ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْبُثْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا تَكُنُّ إِنَّهُ مَصِيبٌ مِمَّا آصَابَهُمْ إِنْ مَوْعِدُهُمْ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

"Ali, da ja samo imam moć, reče on, 'ili da se mogu osloniti na nekog snažnog!'" /80/ "A meleki rekoše: 'O Lute, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi. Ti kreni sa čeljadi svojom u gluho doba noći bez žene svoje, nju će zadesiti isto što i njih, i neka se niko od vas ne obazire! Rok im je praskozorje, a zar praskozorje nije blizu?'" /81/

Allah Uzvišeni, saopćavajući da im je Njegov poslanik Lut zaprijetio, kaže: *"Ah, da je samo imam moć!"*, sam bih vas sa svojom rodbinom kaznio za vaše postupke. Zato se u hadisu koji prenosi Ebu-Hurejre kaže: (594) "Neka je Allahova milost na Luta, koji je želio da ima jak oslonac", tj. Allaha, dž.š., pa je Allah, dž.š., posljuje njega slao poslanike koji su imali snagu i moć u svome narodu." Meleki su ga tada obavijestili da su oni Allahovi izaslanici i da mu oni ne mogu ništa nauditi.

"A meleki rekoše: 'O Lutu, mi smo izaslanici Gospodara tvoga, oni tebi ne mogu nauditi.'" Meleki mu tada narediše da sa svojom porodicom pođe pred kraj noći i da se ne obaziru, kao što im je Allah, dž.š., naredio:

"I nek se niko od vas ne obazire", tj. kada čuje šta ih je pogodilo. Neka vas ne plaše ti uznemiravajući glasovi, nego samo nastavite ići. *"...bez žene svoje"*. Većina kaže da je ovo izuzimanje iz potpune rečenice *"...ti kreni sa čeljadi svojom"*, tj. kreni sa porodicom osim tvoje žene.

"Nju će zadesiti isto što i njih." Tako, Lutov narod stoji okupljen na vratima, a on ih odbija i sprečava od ružne namjere prema njegovim gostima, ali se oni ne vraćaju nego prijete. Tada pred njih izlazi Džibril, a.s., i udara ih po licima svojim krilom i oni gube vid, vraćaju se, ali ne znaju puta, kako Uzvišeni kaže:

"Oni su od njega goste njegove tražili, pa smo ih Mi oslijepili; 'Iskusite kaznu Moju i prijatnje Moje!'" (54:37) Meleki su, zatim, detaljno izvijestili Luta o propasti njegovog naroda, pa su, donoseći mu radosnu vijest, rekli:

"Rok im je praskozorje, a zar praskozorje nije blizu?" Lut, a.s., izvršio je naredbu svoga Gospodara, pa je poveo porodicu osim svoje supruge, naredivši

čeljadi da se niko ne obazire, kada čuju kaznu koja će ih stići.

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَيَّهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾ مُسَوِّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ
مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

"I kada pade naredba Naša, Mi sve prevrnusmo, ono što je bilo gore - bi dolje, i na njih kao kišu grumenje od pečena blata spustismo, koje je neprekidno sipalo", /82/ "obilježeno od Gospodara tvoga, a ono nije daleko ni od jednog nasilnika." /83/

Allah Uzvišeni kaže: **"A kada pade naredba Naša"**, što se desilo pred izlazak sunca,

"Mi sve preokrenusmo; ono što je bilo gore", a to je Sodoma, **"bi dolje"**, tj. prevrnusmo sve, odozgo nadolje.

"...i na njih kao kišu grumenje od pečena blata spustismo", tj. od skamenjene zemlje, **"koja je neprestano sipala"**, tj. pečeno jedno s drugim, padalo na njih. **"...obilježeno"**, tj. na svakom komadu je bilo utisnuto ime onoga kome je namijenjeno... odnosno na koga će pasti. Navodi se da je ovo kamenje padalo kako na stanovništvo koje je bilo u gradu tako i na ono koje je bilo rasuto po okolnim naseljima. Dešavalo bi se nekom od njih dok bi razgovarao s ljudima da bi pao kamen s neba i smrvio ga, dok ih do posljednjeg u svim tim mjestima kamenje nije potpuno uništilo. Mudžahid kaže: "Džibril je uzeo Lutov narod i zajedno sa njihovom stokom i imovinom podigao uvis, tako da su stanovnici neba čuli lavež njihovih pasa. Zatim ih je izvnuo "Katade i drugi kažu: 'Saznali smo da je Džibril, a.s., pošto se rasvanulo, raširio svoje krilo i rasturio sve što su imali na zemlji - kuće, stoku, kamenje, drveće, zatim je sve smotao u svoje krilo i popeo se na ovosvjetsko nebo, tako da su stanovnici čuli glasove ljudi i pasa. Potom je to izvnuo i poslao na zemlju, pa je jedno drugo smrvilo i ono što je bilo gore, došlo je dolje... Muhammed ibn K'ab kaže: "Lutov je narod živio u pet naselja, i to su: Sodoma, koje je bilo najveće, zatim Sa'ba, Sa'ud, Gomora i Doha! Sva ih je Džibril digao, izvnuo i uništio. Allah, dž.š., o tome kaže: **"I prevrnuta naselja On je izvnuo". (53:53)** Zatim im je Allah poslao kišu od skamenjene zemlje, pa Uzvišeni kaže: **"...a ono nije daleko ni od jednog nasilnika"**, tj. slična kazna nije daleko od bilo kog nasilnika. U Ibn-Abbasovom Sunenu prenosi se merfu' hadis, koji glasi: (595) "Koga nadete da radi slično Lutovom narodu, ubijte ga - i onog ko to čini i nad kim se čini." Imam Šafija, i jedan dio islamske uleme, smatraju da homoseksualca treba ubiti, bio oženjen ili ne, skladno ovom hadisu. A imam Ebu-Hanife misli da ga treba baciti s visine, a za njim kamenje, kao što je Allah, dž.š., učinio s Lutovim

narodom. Allah Uzvišeni i Slavljani zna šta je ispravnije!

* وَإِلَى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنْتَضُوا إِلَيَّ وَالَّذِينَ
إِنِّي أَرْكَبُكُمْ بَخِيرٌ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ ﴿٨٤﴾

"I Medjenu - brata njihova Šuajba. 'O narode moj, govorio je on, 'Allahu se klanjajte, vi drugog boga osim Njega nemate, i krivo ni na litru ni na kantar u ne mjerite. Vidim da u obilju živite i bojim se da vas jednog dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate.'" /84/

Allah Uzvišeni kaže: "Poslali smo i Medjenu", koji su bili arapsko pleme i nastanjivali krajeve Hidžaza i Šama - prema približnom značenju njihovog mjesta, po kome su bili poznati, a koje se zove Medjen. Allah im je Uzvišeni poslao Šuajba, koji je među njima bio najugledniji. Zato On kaže: **"...brata njihova Šuajba"**, koji im je naređivao da samo jednog Allaha, koji nema druga, obožavaju i da krivo na litru i na vagu ne mjere. **"Vidim da u obilju živite"**, tj. vidim obilje u vašem životu, pa se bojim da vam ne bude oduzeto to što imate, zbog kršenja Allahovih zabrana.

"...i bojim se da vas jednog dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate", tj. na budućem svijetu.

وَيَقَوْمًا
الْكَيْالَ وَالَّذِينَ بِالْقُسْطِ وَلَا تَنْتَضُوا النَّاسَ شَيْئًا هُمْ وَلَا تَعْتَمِدُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾ بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

"O narode moj! Pravo mjerite, i na litru i na kantar u ne zakidajte ljudima stvari njihove, i ne činite zlo po zemlji praveći nered." /85/ "Bolje vam je ono što Allah ostavlja kao dozvoljeno, ako hoćete biti vjernici; a ja nisam vaš čuvar." /86/

Allah Uzvišeni zabranio im je da zakidaju ljude kad mjere na litru i na vagu i naredio da budu pravedni kad uzimaju i kad daju, i da po zemlji nered ne čine, jer su bili razbojnici. **"Bolje vam je ono što Allah ostavlja kao dozvoljeno"**. Ibn-Džerir kaže da je to zarada od poštene trgovine, koja je bolja od zakidanja tuđeg imetka. Ovo se mišljenje, kaže on, prenosi i od Ibn-

-Abbasa. Ovo je u duhu kur'anskih riječi:

"Reci, nije isto ono što je zabranjeno i ono što je dozvoljeno, makar da te iznenađuje mnoštvo onoga što je zabranjeno." (5:100)

"...a ja nisam vaš čuvar", tj. radite to u ime Allaha,

a ne da vas ljudi vide.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلُّوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرُكَ
مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَأَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ
الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

"O Šuajbe, govoreli su oni, 'da li vjera tvoja traži od tebe da napustimo ono čemu su se preci naši klanjali ili da ne postupamo sa imanjima našim onako kako nam je volja? E baš si pametan i razuman!'" /87/

Govorili su, izrugujući se, Allah ih unakazio "Da li vjera tvoja", tj. tvoje učenje,

"traži od tebe da napustimo ono čemu su se preci naši klanjali", tj. kipove i idole, "ili da ne postupamo sa imanjima našim onako kako nam je volja", pa da na tvoje riječi pustimo zakidanje. To je naš imetak, s kojim radimo što hoćemo. Es-Sevri kaže da pod Allahovim riječima:

"...ili da postupamo sa imanjima našim onako kako nam je volja", misle na zekat. "E baš si pametan" i "mudar"! To je, kažu Ibn-Abbas i drugi komentatori, ismijavanje, Allah ih unakazio!

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي
مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَافِكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَلَكُم عَنْهُ إِنْ
أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَالْيَهُ أَنْبِ ﴿٨٨﴾

"O narode moj, govorio je on, 'shvatite da je meni jasno ko je Gospodar moj i da mi je On dao svega u obilju. Ja ne želim činiti ono što vama zabranjujem; jedino želim učiniti dobro koliko mogu, a uspjeh moj zavisi samo od Allaha; u Njega se uzdam i Njemu se obraćam.'" /88/

On im govori: "Shvatite, narode", "da je meni jasno ko je Gospodar moj", tj. potpuno mi je jasno čemu pozivam, "i da mi je On dao svega u obilju", tj. vjerovjesništvo, a neki smatraju da se misli na halal (dozvoljenu opskrbu), a moguće je da se misli i na oboje.

"Ja ne želim činiti ono što vama zabranjujem." Katade kaže da to znači: Nisam vam zabranio ono što sam činim,

"...jedino želim učiniti dobro, koliko mogu", tj. sve što vam naređujem i zabranjujem, cilj mi je vaše dobro koliko mi moje mogućnosti dozvoljavaju. "...a uspjeh moj zavisi samo od Allaha". "U Njega se uzdam", u svim svojim poslovima, "...i Njemu se obraćam", tj. vraćam, kako kaže Mudžahid. Imam Ahmed prenosi od Ebu-

-Usejda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: (596) "Kada čujete hadis od mene, prepoznat će ga vaša srca, a vaši osjećaji i vaša srca će se prema njemu raznježiti... i vidjet ćete da vam je blizak, a ja sam mu još bliži. A ako čujete hadis od mene koji odbijaju vaša srca, tijela i osjećaji, i vidite da vam je daleko ja sam od njega još dalji." Lanac prenosilaca ovog hadisa je sahih (pouzdan), a njegov pravi smisao Allah najbolje zna, bio bi: "Koliko god vam ja donio dobra, ja sam mu privrženiji od vas, a koliko god bilo ružnog, ja sam dalji od toga nego vi!"

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرَمُ كُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ
مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ وَمَا قَوْمٌ لَّوِطٍ مِّنكُمْ
بِعَبِيدِ ﴿٨٩﴾ وَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

"O narode moj! Neka vas neslaganje sa mnom nikako ne dovede do toga da vas zadesi ono što je zadesilo Nuhov narod, ili Hudov narod, ili Salihov narod. A i Lutov narod nije mnogo prije vas živio." /89/ "I tražite oprost od Gospodara svoga, i onda Mu se pokajte! Gospodar je moj, uistinu, milostiv i pun ljubavi." /90/

On im govori: "O narode moj! Neka vas neslaganje sa mnom", tj. neprijateljstvo i mržnja prema meni ne odvedu u tvrdoglavost nevjerstva i smutnje, pa da vas stigne kazna koja je stigla Nuhov, Hudov, Salihov i Lutov narod. Uzvišeni, zatim, kaže: "A i Lutov narod nije mnogo prije vas živio!", što znači da su koliko jučer propali pred vama.

"I tražite oprost od Gospodara svoga", od prijašnjih grijeha, "...a i onda Mu se pokajte!", za vaše buduće grijeha.

"Gospodar je moj, uistinu, samilostan i pun ljubavi", za onoga ko se pokaje.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرُّكَ فِيْنَا
ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ﴿٩١﴾ قَالَ
يَقَوْمِ أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرًا
إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٩٢﴾

"O Šuajbe, rekoše oni, 'Mi ne razumijemo mnogo toga što ti govoriš, a vidimo da si ti među nama jadan; da nije roda tvoga, mi bismo te kamenovali, ti nam nisi drag.'" /91/ "O narode moj", reče on, 'zar vam je rod moj draži od Allaha, Koga sasvim odbacujete? Gospodar moj dobro zna ono šta vi radite.'" /92/

Oni govore: "O Šuajbe, mi ne razumijemo

mnogo "tvoje riječi,

"...a vidimo da si među nama jadan", tj. sam, ponižen, jer ni tvoja rodbina nije prihvatila tvoju vjeru. **"Da nije roda tvoga, mi bismo te kamenovali."** **"...ti nisi nama drag"**, tj. mi prema tebi nemamo nikakve simpatije.

"O narode moj", reče on, "zar vam je rod moj draži od Allaha?" On im govori: **"Zar ćete me ostaviti na miru zbog moje rodbine, a ne iz ljubavi i poštovanja prema Allahu, Gospodaru Uzvišenom?"**, tj. Koga sasvim odbacujete, nepokorni i nezahvalni.

"Gospodar moj dobro zna ono što vi radite", tj. On zna sva vaša djela i On će vas nagraditi za njih, dobrim ili zlim.

وَيَقَوْمٌ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانِكُمْ لِيَأْتِيَهُمْ كَلِمَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَيَخَذَلُوكَ بَيْنَ يَدَيْهِمْ وَمَا لَكُم مِّنْ حِجَابٍ
عَمَلٌ سَوْفَ تَعْمَلُونَ مِّنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَذِبٌ وَأَرْقُبُوا
إِلَىٰ مَعَاكِرِكُمْ ﴿٩٦﴾ وَمَا جَاءَ أَمْرًا نَّجْمِيًّا شَعْبِيًّا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْئَةَ فَاصْبِرُوا فِي دِينِكُمْ جَاهِلِينَ
﴿٩٧﴾ كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا آلَا بُعْدَ الْمَدِينِ كَمَا بَعَدَتْ شَمُودُ ﴿٩٨﴾

"O narode moj, činite sve što možete, a činit ću i ja. Vi ćete sigurno saznati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažac. Pa, čekajte, i ja ću s vama čekati!"/93/ **"I kada je pala naredba Naša, Mi smo, iz milosti Naše, Šuajba i vjernike s njim spasili, a one koji su zlo činili pogodio je užasan glas i oni su u zemlji svojoj mrtvi, nepomični osvanuli"**, /94/ **"kao da na njoj nikad nisu ni postojali. Daleko bio Medjen, kao i Semud!"** /95/

Nakon što je Allahov poslanik Šuajb izgubio nadu da će ga njegov narod prihvatiti, rekao je:

"O narode moj, činite sve što možete", tj. na svoj način, što je žestoka prijetnja, **"a činit ću i ja"**, na svoj način.

"Vi ćete sigurno znati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažac", tj. ja ili vi.

"Pa, čekajte, i ja ću s vama čekati!" Allah Uzvišeni, zatim, kaže:

"I kada je pala naredba Naša, Mi smo iz milosti Naše, Šuajba i vjernike s njim spasili, a one koji su zlo činili pogodio je užasan glas i oni su u zemlji svojoj mrtvi, nepomični osvanuli." Allahove riječi: znače: mrtvi i nepokretni. Ovdje se navodi da im je došao užasan glas; u poglavlju El-A'raf, užasan potres; a u poglavlju Eš-Šu'ara - kazna iz oblaka. Iako je riječ o jednom te istom narodu, nad njim su se u istom danu sastale sve tri ove kazne. U svakom se kontekstu ističe ono što mu odgovara, pa u poglavlju El-A'raf, pošto su rekli:

"...ili ćemo mi, o Šuajbe, tebe i one koji s tobom vjeruju, iz grada našeg protjerati", odgovaralo je kontekstu da se tu spomene potres, pa

se zemlja zatresla, jer su je zloupotrijebili, odnosno htjeli s nje protjerati svoga vjerovjesnika. Ovdje, gdje su u sukobu sa vjerovjesnikom, nanijeli mu moralnu uvredu, spominje se užasan glas koji ih je uništio, a poglavlje Es-Šu'ara, pošto kažu:

"Zato spusti na nas kaznu s neba, ako istinu govoriš!", (26:187) pa Uzvišeni kaže:

"...pa ih je stigla kazna jednog strašnog dana". (26:189) Ovo spada u Allahove suptilne tajne, neka Mu je velika i trajna zahvala! Allah Uzvišeni, zatim, kaže:

"...kao da na njoj nikad nisu ni postojali", tj. kao da na ovoj Zemlji prije toga nisu ni živjeli. **"Daleko bio Medjen, kao i Semud!"**, a bili su im susjedi, slični po nevjerstvu i razbojništvu. I koji su bili slični njima.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾ يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾ وَاتَّبَعُوا فِي هَٰذِهِ
لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بئس الورد المرفود ﴿٩٩﴾

"I Musaa smo poslali sa znamenjima Našim i dokazom jasnim", /96/ **"Faraonu i glavešinama njegovim, ali se oni povedoše za faraonovim narednjem, a njegovo narednje nije bilo razumno."**/97/ **"Na Sudnjem će danu on svoj narod predvoditi i u vatru ga uvesti, a užasno je mjesto u koje će doveden biti!"**/98/ **"Na ovom svijetu ih je pratilo prokletstvo a pratit će ih i na onom; strašan će biti dar kojim će darivani biti."**/99/

Allah Uzvišeni govori o slanju Musaa Faraonu sa Njegovim znakovima i očiglednim dokazima,

"...ali se oni povedoše za Faraonovim narednjima", tj. krenuše njegovim putem u nasilje.

"...a njegovo narednje nije bilo razumno", tj. nije bilo ispravno niti pravi put, nego neznanje, zabluda, nevjerstvo i tvrdoglavost. Kao što su ga kao vođu slijedili na ovome svijetu, tako će ih on predvoditi u vatri na Kijametskom danu, pit će iz njegovog izvora propasti, dok će Faraon u svemu iskusiti najveću kaznu, kao što Uzvišeni kaže:

"...ali Faraon nije poslušao Poslanika, pa smo ga teškom kaznom kaznili." (73:16)

"... ali je on porekao i nije poslušao već se okrenuo i potrudio i sabrao i povikao: 'Ja sam Gospodar vaš najveći!', to je rekao i Allah ga je za ove i za one prijašnje riječi kaznio. To je pouka za onoga koji se bude Allaha držao." Allah Uzvišeni, zatim, reče:

"Na Sudnjem danu on će svoj narod predvoditi i u vatru ga uvesti, a užasno je mjesto u koje će doveden biti!" Isto tako i njegovi će sljedbenici na Kijametskom danu biti

dvostruko kažnjeni, kao što Uzvišeni kaže:

"Za sve će biti kazna dvostruka, ali vi ne znate!" (7:38)

"Na ovom ih je svijetu pratilo prokletstvo, a pratit će ih i na onom", tj. pratit ćemo ih prokletstvom povećane džehenemske patnje na ovom svijetu,

"...a pratit će ih i na onom; strašan će biti dar kojim će biti darivani!" Mudžahid kaže: "Bit će im dodatno prokletstvo Kijametskog dana, odnosno, imat će dva prokletstva, kao što Allah Uzvišeni kaže:

"Oni će se ujutro i navečer u vatri pržiti, a kada nastupi čas: 'Uvedite Faraonove ljude u patnju najtežu.'"

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفَرِيِّ
نَفْسُهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾ وَمَا ظَلَمْتُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ﴿١٠١﴾ وَمَا زَادُهُمْ غَيْرَ تَكْوِينٍ ﴿١٠٢﴾

"To su neke vijesti koje ti o gradovima kazujemo; neki od njih još postoje, a neki su sa zemljom sravnjeni." /100/ "Mi nismo prema njima bili nepravedni, već oni sami prema sebi. I kad bi pala naredba Gospodara tvoga, ništa im nisu pomogla božanstva njihova kojima su se, a ne Allahu, klanjali, samo bi im propast njihovu povećali." /101/

Nakon što je saopćio vijesti o vjerovjesnicima i kako je uništio nevjernike, a spasio vjernike, Allah Uzvišeni kaže: **"To su neke vijesti o gradovima",** tj. saopćenja **"koje ti kazujemo; neki od njih još postoje",** tj. još su nastanjeni, **"a neki su sa zemljom sravnjeni",** tj. uništeni. **"Mi nismo prema njima nepravedni bili",** tj. kada smo ih uništili, **"već su oni sami prema sebi nepravedni bili",** nagoneći u laž i ne vjerujući u naše poslanike.

"...i ništa im nisu pomogla božanstva njihova", tj. njihovi idoli kojima su se molili i klanjali, **"kojima su se mimo Allaha klanjali",** tj. ništa im nisu koristili niti ih propasti spasili. **"Samo bi im propast njihovu povećali",** jer su oni uzrok njihovog gubitka i propasti ovoga i budućeg svijeta.

وَكَذَٰلِكَ أَخَذُوا
رَبِّكَ إِذْ أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَلِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ رَبُّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٠٦﴾ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ۚ ذَٰلِكَ يَوْمٌ يَجْمَعُ لَهُ الْآسَافُ
وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٧﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ﴿١٠٨﴾ يَوْمَ
يَأْتِي لَاتَكَ لَمْ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِنَا ۚ فَمَنْ شِئْنَا وَسَعِيدٌ ﴿١٠٩﴾

"Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. On ih kažnjava, zaista, bolno i strašno." /102/ "To je pouka za one koji se plaše patnje na onom svijetu; a to je Dan kada će svi ljudi biti sabrani i to je Dan kad će svi biti prisutni", /103/ "a Mi ga odgađamo samo za neko vrijeme." /104/ "Onoga dana kad dođe, bez dopuštenja Njegova niko ni riječ neće izustiti, a među njima bit će nesretnih i sretnih." /105/

Allah Uzvišeni govori: kao što smo uništili ove nasilničke narode, koji su negirali naše poslanike, tako ćemo postupiti i sa njima sličnima.

"On ih kažnjava, zaista, bolno i strašno." U dva sahiha navodi se predanje od Ebu- Musa el-Eš'arija, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /597/ "Allah daje nasilniku određeni rok, pa kad ga uzme, onda Mu ne može umaći", a zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ajet:

"Eto tako Gospodar tvoj kažnjava, kad kažnjava sela i gradove, koji su nasilje učinili..." Allah Uzvišeni, zatim, kaže: "U Našem uništenju nevjernika i spasu vjernika je 'ajet'", tj. savjet i pouka o istinitosti Našeg obećanja na ahiretu.

"A poslanicima je Gospodar njihov objavio: 'Mi ćemo nevjernike sigurno uništiti.'" (14:13)

"A to je Dan kada će svi ljudi biti sabrani", od početka do kraja,

"...a to je Dan kada će svi biti prisutni". To je težak Dan, na kome će se okupiti meleki, poslanici i sva živa bića - ljudi, džini i životinje. Allah će Uzvišeni tada pravedno suditi i nikome neće biti ni za jedan trun učinjena nepravda, a svako dobro djelo bit će udvostručeno.

"A Mi ga odgađamo samo za neko vrijeme", tj. odgađamo Kijametski dan samo zato što je prethodila Allahova riječ o bitisanju određenog broja ljudi - Ademovog potomstva i utvrđivanju određenog roka... kada će se desiti proživljenje i Kijametski dan.

"Onoga dana kada dođe, bez dopuštenja Njegova, niko ni riječi neće izustiti", kao što Allah Uzvišeni kaže:

"...kada će samo onaj kome Svemilosni dozvoli govoriti, a istinu će reći" (78:38). U dva sahiha u hadisu o šefaatu (zauzimanju) kaže se: /598/ "...Toga dana će govoriti samo poslanici, a njihove molbe će toga dana biti: "Bože moj, spasi, spasi..." **"A među njima bit će nesretnih i sretnih",** tj. među svima na Kijametskom danu bit će onih koji su sretni i onih koji su nesretni, kao što Uzvišeni kaže: **"Jedni će u Džennet, a jedni će u Džehennem." (42:7)**³⁹⁶

³⁹⁶ Tj. ko bude pokoran Allahovim odredbama i izbjegavao Njegove zabrane, unići će u Džennet, a ko bude neprestano grijehio, unići će u Džehennem.

Allah Uzvišeni, zatim, iznosi stanje dviju skupina ljudi, pa kaže:

فَأَمَّا الَّذِينَ

شَقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾ خَلْدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

"I nesretni će u Džehennem, u njemu će teško izdisati i udisati";/106/ "dok je nebesa i Zemlje, u njemu će ostati, osim ako drukčije Gospodar tvoj ne odredi. Gospodar tvoj, zaista, radi ono što želi."/107/

Allah Uzvišeni kaže: **"U njemu će teško izdisati i udisati"**, tj. njihovo će izdisanje biti stenjanje, a udisanje jecanje, zbog teške kazne koju će izdržavati - da nas Allah sačuva od toga!

"U njemu će boraviti dok je nebesa i Zemlje, osim ako drugačije Gospodar tvoj ne odredi."

Imam Ebu-Džafer ibn Džerir kaže: "Običaj je kod Arapa, kada žele nešto opisati trajnim, onda kažu: dok je nebesa i Zemlje, ili dok se mijenja dan i noć, misleći pri tome na vječnost, pa Allah s njima komunicira onako kako oni to razumiju." Zato Uzvišeni Allah kaže: **"...dok je nebesa i Zemlje u njemu će ostati"**,

"...osim ako drugačije Gospodar tvoj ne odredi. Gospodar tvoj, zaista, radi ono što želi", kao što također, Uzvišeni kaže:

"Vatra će biti prebivalište vaše. U njoj ćete vječno ostati, osim ako Allah drukčije ne odredi. Gospodar tvoj je, zaista, Mudar i Sveznajući!" (6:128) Komentatori Kur'ana razilaze se u vezi sa ovim izuzimanjem. Ebu-Džafer ibn Džerir prihvatio je mišljenje, koje prenose Halid ibn Ma'dan, Ed-Dahhak, Katade, Ibn-Sinan, što također prenosi Ibn Ebi-Hatim od Ibn-Abbasa, da se izuzimanje odnosi na grješnike koji vjeruju u Jednog Boga, od kojih će neke Allah izvaditi iz vatre, zauzimanjem meleka, Allahovih poslanika i pravovjernih, koji će se zauzimati i za počinioc velikih grijeha, zatim će doći milost Najmilostivijeg, pa će izvaditi iz Džehennema i onoga koji nije nikada učinio dobro djelo a koji je makar nekada rekao: "Nema boga osim Allaha", kao što se u vezi s tim navode pouzdane riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje imaju isti sadržaj u hadisima koje prenose Enes, Džabir, Ebu-Seid, Ebu-Hurejre i drugi ashabi. Poslije toga u Džehennemu će ostati samo oni koji treba vječno da ostanu. Ovo mišljenje zastupa veliki broj prve i kasnije uleme. Es-Suddi kaže: "Ovaj je ajet derogiran ajetom: **"U kome će vječno i zauvijek ostati."** (4:169)

*وَأَمَّا

الَّذِينَ سَعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا
مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ﴿١٠٨﴾

"A sretni će u Džennet; dok je nebesa i Zemlje, u njemu će boraviti, osim ako drukčije Gospodar tvoj ne odredi; bit će to dar koji će neprekidno trajati."/108/

Allah Uzvišeni kaže: **"A sretni će..."**, tj. sljedbenici Allahovih poslanika, **"u Džennet"**, tj. njihovo će boravište biti Džennet.

"U njemu će vječno boraviti", tj. u njemu će trajno biti,

"dok je nebesa i Zemlje, osim ako drukčije Gospodar tvoj ne odredi."

Smisao izuzimanja ovdje je u tome da njihova vječnost u džennetskim dobrima nije nešto nužno samo po sebi, nego je to Allahova volja; Njegovo trajno dobročinstvo prema njima. Oni su zbog toga nadahnuti veličanjem Boga i zahvalom Allahu, kao što su nadahnuti da dišu, o čemu Allah kaže:

"...bit će to dar koji će neprekidno trajati", tj. bez prestanka. Ibn-Abbas, Mudžahid, Ebul-Alije i drugi kažu da je ovo zbog toga da se neko ne bi prevario pa da pomisli da će to poslije spominjanja Allahove volje prestati. To je, zapravo, odredba za neprekidnost i vječnost, kao što se govori da će stanovnici Džehennema ostati trajno - po Allahovoj odredbi i da ih je On kaznio po Svojoj pravdi i mudrosti. Zato Allah Uzvišeni kaže:

"Gospodar tvoj, zaista, radi ono što želi", kao što, također, Uzvišeni kaže:

"On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani" (21:23).³⁹⁷ Ovdje se smiruju srca i učvršćuje namjera Allahovim Uzvišenim riječima:

"...bit će to dar koji će neprekidno trajati". U dva sahiha navode se riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže: /599/ "Smrt će biti dovedena u liku hromog ovna, koji će biti zaklan između Dženneta i Džehennema, pa će se reći: "O stanovnici Dženneta, vječnost bez smrti!, o stanovnici Džehennema, vječnost bez smrti!"

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَبْدُؤُا هَؤُلَاءِ

³⁹⁷ Pogledaj komentar poglavlja Janus, ajet 44, u objašnjenju značenja Allahovih riječi... "On neće biti... o onome šta radi..."

مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوفُونَ بِمَا نَصِبُهُمْ
 غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَأَخْلَفَ فِيهِ وَوَلَا
 كَلِمَةَ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقِصَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّمَا فِي شِكِّ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿١١٠﴾
 وَإِن كَلَّمْنَا لَيُؤْفِيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَاهُمْ أَنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾
 فَلَا تَلِكُ فِي مَرِيَّةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَلْؤَلَاءِ

"Zato ne sumnjaj u to šta će biti s onima koji se klanjaju ovima; oni se klanjaju onima kojima su se, još prije, klanjali preci njihovi. Mi ćemo im doista ono što su zaslužili - bez odbitka dati!" /109/ "I Musau smo Knjigu dali, pa su se o njoj u mišljenju podvojili. I da nije riječi Gospodara tvoga ranije izrečene, bilo bi s njima svršeno jer oni u nju sumnjaju mnogo." /110/ "I svima njima će Gospodar tvoj prema djelima njihovim platiti, jer On dobro zna ono što su radili." /111/

Allah Uzvišeni kaže: **"Zato ne sumnjaj u to šta će biti s onim koji se klanjaju ovima"**, odnosno idolopoklonicima. To je laž, neznanje i zabluda. Oni se klanjaju onome čemu su se prije klanjali i njihovi preci. Tj. oni nemaju nikakvog oslonca u svom mnogoboštvu, osim slijeđenja svojih predaka u neznanju, zbog čega će ih Allah kazniti najtežom kaznom, kojom nije nikoga prije njih kaznio. Ako budu učinili kakva dobra djela, Allah će im to izmiriti na ovom svijetu, prije ahireta. Allah Uzvišeni, zatim, navodi da je Musau dao knjigu, pa su se ljudi u pogledu nje razišli; neki su vjerovali, a neki nijekali. Ti, Muhammede, u prošlim vjerovjesnicima imaš primjer, pa neka te ne srde njihova poricanja tvoga poslanstva.

"I da nije Riječ Gospodara tvoga ranije izrečena, bilo bi s njima svršeno." Ibn-Džerir kaže: "Da nije prethodilo njegovo odlaganje kazne do određenog roka, s njima bi bilo svršeno." A moguće je da se ovim želi kazati da Allah neće nikoga kazniti, dok ne bude protiv njega dokaza slanjem Allahovih poslanika.

Allah Uzvišeni, zatim, kaže da će On sastaviti prijašnje i potonje zajednice i da će ih nagraditi prema njihovim djelima; ako su činili dobro dobrim, a ako su činili grijeh lošim, bilo da se radi o javnim ili tajnim djelima, kao što Uzvišeni Allah kaže:

"I svima njima će Gospodar tvoj prema djelima njihovim platiti, jer On dobro zna ono što su radili", tj. zna sva njihova djela, dobra ili loša, javna ili tajna, kao što Allah Uzvišeni kaže:

"...i svi oni bit će zajedno pred Nas dovedeni!"

فَأَسْتَقِيمُ كَمَا أَمَرْتُمْ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾ وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَسْكَمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءٍ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

"Ti idi pravim putem, kao što ti je naredeno, i neka tako postupe i vjernici koji su uz tebe, i objiesni ne budite, jer On dobro vidi ono što radite." /112/ "I ne naginjte onima koji nepravedno postupaju, pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika osim Allaha, inače - nema vam pomoći!" /113/

Allah Uzvišeni naređuje Poslaniku i pravovjernim robovima da budu ustrajni i postojani na pravom putu³⁹⁸, a to je najveća pomoć u pobjedi nad neprijateljem, suprotstavljanju protivnicima i sprječavanju nepravde, pa makar i nad idolopoklonikom. Allah Uzvišeni stavlja do znanja da On vidi sva ljudska djela i da Njemu ništa nije skriveno. Uzvišeni kaže:

"I ne naginjte onima koji nepravedno postupaju", tj. ne odobravajte njihova djela; ne pokazujte prema njima sklonost i ne tražite od njih pomoć, kao da ste zadovoljni njihovim postupcima, **"...pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika, osim Allaha, inače nema vam pomoći!"**, tj. niko vas ne može spasiti, niti izbaviti od Njegove kazne.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّامِ
 وَرُفَاً مِنَ الْيَلِّ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبُنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرِي
 لِلذَّكْرَيْنِ ﴿١١٤﴾ وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسِنِينَ ﴿١١٥﴾

"I obavljaš namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju rđava. To je pouka za one koji pouku žele." /114/ "I strpljiv budi! Allah doista neće uskratiti nagradu onima koji dobra djela čine." /115/

Alija ibn Ebi-Talib prenosi od Ibn-Abbasa, a Hasan u verziji od Katade, Ed-Dahhaka i drugih da:

"I obavljaš namaz početkom i krajem dana", znači: sabah i ikindija - namaz. Moguće je da je ovaj ajet objavljen prije nego što je pet namaza stavljeno u obavezu u noći israa. Bila su ustvari obavezna samo dva namaza: prije izlaska i poslije zalaska sunca, a u toku noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., sebi je i svojim

³⁹⁸ Svaka ustrajnost u onome što Allah nije naredio, nije ustrajnost. Djela treba da se čine onako kako ih je Allah naredio a Poslanik, s.a.v.s., prenio. U protivnom, neće biti primljena. Zato Uzvišeni kaže: "Ti idi pravim putem kako ti je naredeno." A Božiji Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Svako djelo koje nije naredeno neprihvatljivo je. Na osnovu ovoga svaka je novotarija u vjeri dalalet (zabluda), a svaka zabluda vodi u vatra."

sljedbenicima stavio u obavezu noćni namaz, koji je za sljedbenike Allahovog Poslanika, s.a.v.s., derogiran, a za njega potvrđen, pa je i njemu kasnije derogiran Allahovim uzvišenim riječima:

"Dobra djela, zaista, poništavaju hrdava", gdje Uzvišeni govori da dobra djela brišu prijašnje grijeha, kao što se navodi u hadisu koji prenose El-Buhari i Muslim: /600/ od vladara pravovjernih Osmana ibn Affana, da je on pred ashabima uzeo abdest, kao što ga je uzimao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i onda rekao: "Ovako sam vidio da abdest uzima Allahov Poslanik, s.a.v.s.", a zatim je rekao: "Ko poput mene uzima abdest, a onda klanja dva rekata, Allah će mu oprostiti prijašnje grijeha." U svom Sahihu Muslim prenosi od Ebu-Hurejrea da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /601/ "Pet dnevnih namaza, džuma do džume i ramazan do ramazana, brišu grijeha koji se nađu među njima, izuzev velikih grijeha." Ebu-Džerir prenosi od Ebu-Malika el-Eš'arije da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /602/ "Namazi su iskup grijeha koji budu učinjeni između njih, jer je Allah Uzvišeni rekao: **"Dobra djela, zaista, poništavaju hrdava."** (11:114) Imam Muslim, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ibn-Džerir prenose od Ibn- Mes'uda, koji kaže: /603/ "Dođe neki čovjek Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i reče: 'Zatekao sam, Allahov Poslaniče, jednu ženu u svojoj bašči, pa sam s njom svašta radio; ljubio je, milovao, ali nisam spolno općio... pa radi sa mnom šta hoćeš.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije ništa rekao. Čovjek je onda otišao. Omer, r.a., tada reče: 'Allah bi sakrio njegov grijeh da ga je on sam sakrio.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., pogleda ga i reče: 'Vratite mi ga!' Pa kad mu ga vratiše on mu prouči Allahove riječi:

'I obavljaj namaz početkom i krajem dana i u prvim časovima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrdava. To je pouka za one koji pouku žele.' Mu'az prenosi da je Omer, r.a., upitao: "Je li samo njemu ili svim ljudima, Allahov Poslaniče?" "Svim ljudima", reče Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Imam Ahmed prenosi od Abdullah ibn Mes'uda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /604/ "Allah je među vas raspodijelio ahlak (moral) i čudoređe, kao što je raspodijelio i nafaku (opskrbu). On daje dobra ovoga svijeta onome ko ih želi i ko ih ne želi, ali din (vjerovanje) ne daje osim onome ko ga želi, jer kome Allah dadne din, toga i zavoli. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, nijedan čovjek neće biti musliman dok islam ne primi njegovo srce i njegov jezik, niti će vjerovati dok njegov susjed ne bude siguran da ga neće prevariti i nanijeti mu nepravdu, niti će čovjek steći haram-zaradu, pa trošiti od nje za dobro niti će mu to biti blagoslovljeno niti će dati milostinju koja će mu biti primljena, niti će to ostaviti iza sebe, a da mu to ne bude dodatak za Džehennem. Allah ne briše grijeh grijehom, nego briše grijeh dobrim djelom. Ružno se ne briše ružnim." Imam Ahmed prenosi od Mu'aza da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: /605/ "Sljedi loše dobrim, koje će ga pobrisati, i lijepo

postupaj s ljudima."

فَلَوْلَا

كَانَ مِنَ الْفَارُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُو بَقِيَّةٍ يَهْتَدُونَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾ وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصَلِحُونَ ﴿١١٧﴾

"A zašto je među narodima prije vas bilo samo malo čestitih, koji su branili da se na Zemlji nered čini, koje smo Mi spasili! A oni koji su zlo radili odavali su se onome u čemu su uživali, i grješnici su postali."/116/ "Gospodar tvoj nije nikada nepravедno uništavao sela i gradove ako su stanovnici njihovi bili dobri."/117/

Allah Uzvišeni pita: zašto je u prošlim narodima onih koji su dobro činili i sprječavali da se među ljudima čine ružne stvari na Zemlji "bilo malo", tj. među ljudima je ovih bio mali broj, a Allah ih je spasio Svoje srdžbe i iznenadne kazne. Zato je Allah Uzvišeni ovom ummetu naredio:

"I nek među vama bude onih koji će na dobro pozivati i tražiti da se čini dobro a od zla odvraćati, oni će šta žele postići."(3:104) U hadisu se kaže: /606/ "Zaista, kada ljudi vide ružne stvari, pa ih ne otklone, Allah će im ubrzati kaznu." Zbog toga Allah Uzvišeni kaže:

"A zašto je među narodima prije vas bilo samo malo čestitih, koji su branili da se na Zemlji nered čini, koje smo Mi spasili!", a zatim:

"A oni koji su zlo radili, odavali su se onome u čemu su uživali", tj. bili su ustrajni u grijehu i niko ga od njih nije osuđivao pa ih je kazna iznenadna zadesila,

"...i grješnici su postali".

"Gospodar tvoj nije nikada nepravедno uništio sela i gradove ako su stanovnici njihovi bili dobri", tj. nikada stanovnike sela i gradova nije stizala kazna, dok su oni dobro činili, nego kad su postali grješnici i nasilnici, kao što Allah Uzvišeni kaže: **"Mi nismo prema njima bili nepravедni, već oni sami prema sebi."**

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۗ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾ إِلَّا مِنْ رَحْمَةِ رَبِّكَ ۗ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَكَلَّمَ إِلَهُ رَبِّكَ لِأَمْثَلًا ۗ لَّحَصَمَمٍ مِنَ الْحَتَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

"A da je Gospodar tvoj htio, sve bi ljude sljedbenicima jedne vjere učinio. Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti."/118/ "osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje. A zato ih je i stvorio. I ispunit će se riječ

Gospodara tvoga: 'Napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima - zajedno!'" /119/

Allah Uzvišeni kaže da je On u stanju sve ljude učiniti istovjetnom zajednicom u vjerovanju ili nevjerovanju, pa kaže:

"Da Gospodar tvoj hoće, na Zemlji bi doista bili svi vjernici" (10:99).

"Međutim, oni će se u vjerovanju uvijek razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje", tj. razilaženja ljudi u vjerovanju, ideologiji, naciji i drugim stvarima trajno će biti. Ikrima kaže: "Razilazit će se u prihvatanju pravog puta", **"osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje"**, tj. onih koji budu u Allahovoj odredbi, koje su im saopćili Allahovi poslanici i koji će biti spašena grupa. Katade kaže da su u Allahovoj milosti članovi džemata (zajednice), pa makar im kuće i tijela bili blizu.

"I zato ih je i stvorio." Prenosi Vehb od Tavusa kako su mu se neka dva čovjeka obratila da im razriješi spor, ali ih je to još više udaljilo, pa im je Tavus rekao: "Još više ste se udaljili", na što je jedan od njih rekao: "Zato smo i stvoreni!" "Lažeš", rekao mu je Tavus, "zar Allah Uzvišeni nije rekao:

'Oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se tvoj Gospodar smiluje. A zato ih je i stvorio', tj. On ih nije stvorio da se razilaze, nego da budu u zajednici i Allahovoj milosti. El-Hakem ibn Ebban prenosi od Ikrima, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji kaže: "Allah ih je stvorio radi milosti, a ne radi kazne." Isto misle i Mudžahid, Ed-Dahhak i Katade. Smisao ovih stavova temelji se na Allahovim riječima:

"Džine i ljude stvorio sam samo zato da Mi robuju." (51:56) Prenosi se da je Hasan el-Basri za ajet:

"Oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima će se tvoj Gospodar smilovati. A zato ih je i stvorio", rekao: "Ljudi se razilaze zbog različitih vjerskih uvjerenja, **"osim onih kojima se tvoj Gospodar smiluje"**, koji se u tome ne razilaze. Pa je upitan da li ih je Allah zato stvorio, na što je odgovorio: "Ove je stvorio za Džennet, a one za vatru." Takvo mišljenje zastupaju Ata i A'meš. Ibn-Vehb kaže: "Upitao sam Malika za Allahove riječi:

'Oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se tvoj Gospodar smiluje. A zato ih je i stvorio', a on je odgovorio:

'Jedni će u Džennet, a drugi u Džehennem.'" (42:7) Allah Uzvišeni zatim kaže:

"I ispunit će se riječi Gospodara tvoga; napunit ću, zaista, Džehennem džinima i ljudima zajedno!" Allah Uzvišeni kaže da je u Njegovoj apsolutnoj spoznaji činjenica da će među onima koje je stvorio biti onih koji će zaslužiti Džehennem, kao i onih koji će zaslužiti Džennet, pa je potrebno da ove dvije grupacije - džini i ljudi napune

Džehennem, zato što On ima vrhunske dokaze i apsolutnu mudrost. Među hadisima koji su spomenuti u dva sahiha navodi se i onaj u kome Allah, dž.š., kaže Džennetu: /607/ **"Ti si Moja milost, kojom se smilujem kome hoću"**, a Džehennemu kaže: **"Ti si Moja kazna, kažnjavam tobom koga hoću. Svaki od vas će biti napunjen."**

وَكَلَّا نَقْصُ عَلَيْكَ

مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَنْتَبِهُ بِهِ فُوَادِكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ
وَذِكْرٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٧﴾ وَقُلْ لِّلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ
مَكَانِكُمْ مَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾ وَأَنْظِرُوا إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿١٠٩﴾ وَلِلَّهِ
غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ كُلُّهَا فَاَعْبُدْهُ
وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

"A sve ove vijesti koje ti o pojedinim događajima o poslanicima kazujemo zato su da njima srce tvoje učvrstimo. I u ovima došla ti je prava istina, i pouka, i vjernicima opomena." /120/ "I reci onima koji neće da vjeruju: 'Radite što god možete, i mi ćemo raditi'; /121/ 'i čekajte, i mi ćemo čekati!' /122/ "Allah zna tajne nebesa i Zemlje i Njemu se sve vraća, zato se samo Njemu klanjaj i samo se u Njega uzdaj! A Gospodar tvoj motri na ono što radite."/123/

Allah Uzvišeni kaže da sve što ti iznosimo Muhammede, o prijašnjim poslanicima i njihovim zajednicama, o sukobima i sporovima, o iskušenjima koja su podnosili vjerovjesnici, o pomoći koju je Uzvišeni slao njima i njihovim sljedbenicima i poniženju Njegovih neprijatelja, sve je to zato da ustalimo srce tvoje, Muhammede, da budeš primjer vjerovjesnika. **"I u ovima došla ti je prava istina"**, tj. ova sura govori o vjerovjesnicima i savjetu koji opominje nevjernike i podsjeća vjernike, pa Uzvišeni naređuje Poslaniku, s.a.v.s., da kaže nevjernicima:

"Radite što god možete", tj. na svoj način, **"i mi ćemo raditi"**, tj. na svoj način. **"...i čekajte, i mi ćemo čekati!"**, da vidimo kakav će čiji kraj biti, a Allah je ispunio obećanje Svome Poslaniku; pomogao ga je i podržao i učinio da njegova riječ bude gornja s nevjernika donja. On, neka Mu je slava, zna sve tajne nebesa i Zemlje i Njemu se sve vraća. Svako će dobiti nagradu na dan obračuna. Njemu pripada sve što je stvoreno i konačna odluka. Uzvišeni je naredio da se samo On veliča i obožava, i da se samo na Njega oslanja. On je dovoljan oslonac onome ko se na Njega oslanja i ko Mu se obraća.

"A Gospodar tvoj motri na ono što radite", tj. Njemu nije skriveno to, što te oni, Muhammede, u laž

nagone. On zna njih i njihove riječi i On će ih kazniti zbog njihovog nevjerstva na ovome i na budućem svijetu, a pomoći tebe i tvoje sljedbenike protiv njih na oba svijeta.

Kraj poglavlja Hud.

***Zahvala pripada Allahu,
na početku i na kraju, na Njegovim
blagodatima.***